

කත්තබ්බං කුසලං බහුං

පූජ්‍යපාද මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේ

කත්තබ්බං කුසලං බහුං

(අරක සූත්‍රය ඇසුරිනි)

ලබ්ධිනෝරුචකන්ද ආරණ්‍ය සේනාසනයේ කම්මට්ඨානාචාර්ය
පූජ්‍යපාද මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේ

පළමුවන මුද්‍රණය - 2016 නොවැම්බර්
(පිටපත් 4000)

ධම් දානය පිණිසයි.

මෙම පොතෙහි අන්තර්ජාල සංස්කරණය හා මෙම දේශනා මාලාවේ පටිගත
කරන ලද දේශනා ශ්‍රවණය සඳහා පිවිසෙන්න <http://sudassana.org/>

පිටපත් කිරීම:
එච්. ඒ. අමරතුංග

සංස්කරණය:
ආර්. ඒ. අමුණුගම

පරිසංක පිටු සැකසුම:
දිල්ලැකි වීරරත්න

ප්‍රකාශනය:
සුමග සඳහම් සමුළුව
33/6, අකුරැස්ස පාර, මාතර.

පිටපත් ලබා ගැනීමට:
කේ. ජී. මුණිදාස
මාතර.
දුරකථනය: 071 4438747
077 3295174

මුද්‍රණය:
නිට් ග්‍රැෆික් ප්‍රින්ටර්ස් - මාතර
දුරකථන 041 2223174

සූජ්‍ය මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේගේ ‘කෙලෙස් දුහුවිලි නැති දහම් ඇස උපදවා ගනිමු’ ධර්ම ග්‍රන්ථයේ 44 වන පිටුවෙන් උපුටාගත් පහත සඳහන් පාඨයන් කෙරෙහි නිසි අවධානයෙන් යුක්තව විමසන මෙන් මෙන් සිහිත් ඉල්ලමි.

1. කය මුල්කරගෙන ආත්ම දෘෂ්ටිය ඇතිවෙනවා.
2. චේදනාව මුල්කරගෙන ආත්ම දෘෂ්ටිය ඇතිවෙනවා.
3. ඤාන මුල්කරගෙන ආත්ම දෘෂ්ටිය ඇතිවෙනවා.
4. ධර්මවිමර්ශ, (තැනගොත් සංඥා, සංස්කාර යන ස්කන්ධ) මුල්කරගෙන ආත්ම දෘෂ්ටිය ඇතිවෙනවා.

හතර තැනක ඇතිවෙන චේ ආත්ම දෘෂ්ටිය දුර්වලත්ත තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ සතර සතිපට්ඨානය පනවන්නේ. කාය, චේදනා, චිත්ත, ධර්ම යන හතර තැන ජිර්සිඳු නොදකිනකම නිසා එම හතර පොළොහි පවත්නා ආත්ම දෘෂ්ටිය නිසා, විපල්ලාස හතරක් හටගෙන තියෙනවා. විපල්ලාස කියන්නේ විජර්න සංඥා (වරදවා වටහා ගැනීම) කියන අදහසයි. (සතිපට්ඨානය වඩනවා කියන්නේ මොකට ද කියලා වටහාගන්න චේ ටික අනිවාර්යයෙන් දැනගෙන ඉන්න ඕන.) එම විජර්න සංඥා තමයි,

- අයුත වූ කය අයුතයි කියන විපල්ලාසයක් ඇතිව තියෙනවා.
- දුක් වූ චේදනාව සැපයි කියන විපල්ලාසයක් ඇතිව තියෙනවා.
- අනිත්‍ය වූ විඤ්ඤාණය නිත්‍යයි කියන විපල්ලාසයක් ඇතිව තියෙනවා.
- අනාත්ම වූ සංඥා, සංඛාරයෝ ආත්මයි කියන විපල්ලාසයක් ඇතිව තියෙනවා.

අයුතයි, සැපයි, නිත්‍යයි, ආත්මයි කියන සතර විපල්ලාසය තියෙනවා. මෙම විපල්ලාස නිසයි තණ්හාව කියන එක යෙදෙන්නේ. එනකොට උපාදානය වෙන්නේ ඉඹේමයි. භවය ඇතිවෙන්න අමුතුවෙන් යමක් කරන්නට ඕනෑ තෑ.

යම්කිසි කෙනෙකුට චේ සතර විපල්ලාසය තැනිටුනොත්, තණ්හා, උපාදානය ඉඹේමයි තැනිවෙන්නේ. එහෙම වුනොත් භවය තැනිවෙනවයි කියන එකට ප්‍රාර්ථනා ඕනේ තැහැ.

චේ සතර විපල්ලාසය තැනිකරන්නයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සතර සතිපට්ඨානය පනවලා තියෙන්නේ."

අංශුන්තර නිකාය - 4

සත්තක නිපාතො - දුතියො පණ්ණාසකො - මහාවග්ගො

7. 2. 2. 10.

අරක සූත්‍රය

(සාවකී නිදානං)

21. භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ, අරකො නාම සඤ්ඤා අහොසි, තිස්සකරො කාමෙසු චිත්තරාගො. අරකස්ස බො පන භික්ඛවෙ, සත්තනො අනෙකානි සාවකසතානි අහෙසුං. අරකො සඤ්ඤා සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙති: අප්පකං බ්‍රාහ්මණා, ජීවිතං මනුස්සානං පරිත්තං ලහුකං බහුදුක්ඛං බහුපායාසං මන්තාය¹ බොද්ධබ්බං² කත්තබ්බං කුසලං, වරිතබ්බං බ්‍රහ්මවරියං. නාකී ජාතස්ස අමරණං.

සෙය්‍යාපාපි බ්‍රාහ්මණා, තිණග්ගෙ උස්සාවබ්බංසු සුරියෙ උග්ගච්ඡන්තෙ බ්ව්වපමෙව පටිච්චවිජ්ජති න චිරට්ඨිතිකං හොති, එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණා, උස්සාවබ්බංසුපමං ජීවිතං මනුස්සානං පරිත්තං ලහුකං බහුදුක්ඛං බහු පායාසං, මන්තාය බොද්ධබ්බං. කත්තබ්බං කුසලං, වරිතබ්බං බ්‍රහ්මවරියං. නාකී ජාතස්ස අමරණං.

සෙය්‍යාපාපි බ්‍රාහ්මණා, පුල්ලපුස්සිතකෙ දෙවෙ වස්සන්තෙ උදකබුබ්බුළං බ්ව්වපමෙව පටිච්චවිජ්ජති න චිරට්ඨිතිකං හොති, එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණා, උදකබුබ්බුළුපමං ජීවිතං මනුස්සානං පරිත්තං ලහුකං බහුදුක්ඛං බහුපායාසං, මන්තාය බොද්ධබ්බං³. කත්තබ්බං කුසලං, වරිතබ්බං බ්‍රහ්මවරියං. නාකී ජාතස්ස අමරණං.

සෙය්‍යාපාපි බ්‍රාහ්මණා, උදකෙ දණ්ඩරාජී බ්ව්වපමං යෙව පටිච්චවිජ්ජති, න චිරට්ඨිතිකා හොති, එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණා, උදකෙ දණ්ඩ රාජුපමං ජීවිතං මනුස්සානං පරිත්තං - පෙ- නාකී ජාතස්ස අමරණං.

සෙය්‍යාපාපි බ්‍රාහ්මණා, නදී පබ්බතෙය්‍යං දුරඬගමා සීසසොකා භාරභාරිනී නාකී සො බණො වා ලයො වා මුහුත්තො වා යං සාපරති, අප් බො සා ගච්ඡන්තෙව

¹ මන්තායං - මජ්ඣං.

² බොධබ්බං - සීමු.

³ බොධබ්බං - සීමු.

වත්තතෙව සඤ්ජෙව, එවමෙව බො බ වත්තතෙ

වත්තතෙව සඤ්ජෙව, එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණා, නදීපබ්බතෙය්‍යපමං ජීවිතං මනුස්සානං - පෙ- නඤ්ඤී ජාතස්ස අමරණං.

සෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණා, බලවා පුරිසො ජීවිතග්ගෙ ඛෙළපිණ්ඩං සඤ්ඤාහිතා අප්පකසිරෙනව වමෙය්‍ය, එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණා, ඛෙළපිණ්ඩුපමං ජීවිතං මනුස්සානං පරිත්තං - පෙ- නඤ්ඤී ජාතස්ස අමරණං.

සෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණා, දිවසසංතත්තෙ අයොකටාගෙ මංසපෙසී පක්ඛිත්තා ඛිප්පංයෙව පටිච්චවජ්ඣති, න චිරට්ඨිතිකා හොති, එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණා, මංසපෙසුපමං ජීවිතං මනුස්සානං - පෙ- නඤ්ඤී ජාතස්ස අමරණං.

සෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණා, ගාථී වජ්ඣා ආසාතනං නියමානා යඤ්ඤදෙව පාදං උද්ධරති සන්තිකෙව හොති වධස්ස සන්තිකෙව මරණස්ස, එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණා, ගාථී වජ්ඣුපමං ජීවිතං මනුස්සානං පරිත්තං ලහුකං බහුදුක්ඛං බහුපායාසං, මන්තාය බොද්ධබ්බං. කත්තබ්බං කුසලං, වරිතබ්බං බ්‍රහ්මචරියං. නඤ්ඤී ජාතස්ස අමරණන්ති.

තෙන බො පන භික්ඛවෙ සමයෙන මනුස්සානං සට්ඨිවස්සසහස්සාති ආයුප්පමාණං අහොසි. පඤ්චවස්සසතිකා කුමාරිකා අලම්පතෙය්‍යා අහොසි. තෙන බො පන භික්ඛවෙ, සමයෙන මනුස්සානං ජළෙව ආබාධා අහෙසුං: සීතං, උණ්ණං, ඡීතච්ඡා, පිපාසා, උච්චාරො, පස්සාවො. සො හි නාම භික්ඛවෙ, අරකො සඤ්ඤා එවං දීඝායුකෙසු මනුස්සෙසු එවං චිරට්ඨිතිකෙසු එවං අප්පාබාධෙසු සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙස්සති:

“අප්පකං බ්‍රාහ්මණා, ජීවිතං මනුස්සානං පරිත්තං ලහුකං බහුදුක්ඛං බහුපායාසං මන්තාය බොද්ධබ්බං. කත්තබ්බං කුසලං, වරිතබ්බං බ්‍රහ්මචරියං. නඤ්ඤී ජාතස්ස අමරණං”න්ති.

එතරහි බො තං භික්ඛවෙ, සම්මා වදමානො වදෙය්‍ය අප්පකං ජීවිතං මනුස්සානං පරිත්තං ලහුකං බහුදුක්ඛං බහුපායාසං මන්තාය බොද්ධබ්බං. කත්තබ්බං කුසලං, වරිතබ්බං බ්‍රහ්මචරියං. නඤ්ඤී ජාතස්ස අමරණන්ති. එතරහි බො භික්ඛවෙ, යො චිරං ජීවති, සො වස්සසතං අප්පං වා හියොයා වා.

වස්සසති බො පන භික්ඛවෙ, ජීවන්තො තිණ්ණියෙව උතුසනාති ජීවති: උතුසනං හෙමන්තානං, උතුසනං ගිම්හානං, උතුසනං වස්සානං. තිණ්ණියෙව පන භික්ඛවෙ, උතුසනාති ජීවන්තො ද්වාදසයෙව මාසසනාති ජීවති: වත්තාරි මාසසනාති හෙමන්තානං, වත්තාරි මාසසනාති ගිම්හානං, වත්තාරි මාසසනාති වස්සානං.

ද්වාදසං බො, පන භික්ඛවෙ, මාසසතානි ජීවන්තො චතුථීසතිං එව අද්ධමාස සතානි ජීවති: අට්ඨද්ධ මාසසතානි හෙමන්තානං, අට්ඨද්ධමාස සතානි ගිම්භානං, අට්ඨද්ධමාසසතානි වස්සානං.

චතුථීසතිං බො පන භික්ඛවෙ, අට්ඨද්ධමාසසතානි ජීවන්තො ඡත්තිංසංයෙව රත්ති සහස්සානි ජීවති : ද්වාදස රත්තිසහස්සානි හෙමන්තානං, ද්වාදසරත්තිසහස්සානි ගිම්භානං, ද්වාදසරත්තිසහස්සානි වස්සානං. ඡත්තිංසං බො පන භික්ඛවෙ, රත්ති සහස්සානි ජීවන්තො ද්වෙසත්තතිං එව හත්තසහස්සානි භුඤ්ජති: චතුථීසති හත්තසහස්සානි හෙමන්තානං, චතුථීසති හත්තසහස්සානි ගිම්භානං, චතුථීසති හත්තසහස්සානි වස්සානං සද්ධිං මාතුට්ඨද්ධොය, සද්ධිංහත්තන්තරායා.⁴ තත්ත්වෙ හත්තන්තරායා: කුපිතොපි⁵ හත්තං න භුඤ්ජති, දුක්ඛිතොපි හත්තං න භුඤ්ජති, ව්‍යාධිතොපි හත්තං න භුඤ්ජති, උපොසථිකොපි හත්තං න භුඤ්ජති, අලාභකොනපි හත්තං න භුඤ්ජති.

ඉති බො භික්ඛවෙ, මයා වස්සසතායුකස්ස මනුස්සස්ස ආයුපි සඬබ්බානං, ආයුජ්ජමාණම්පි සඬබ්බානං, උතුපි සඬබ්බානා, සංචච්ඡරාපි සඬබ්බානා, මාසාපි සඬබ්බානා, අද්ධමාසාපි සඬබ්බානා, රත්තිපි සඬබ්බානා, දිවාපි සඬබ්බානා, හත්තාපි සඬබ්බානා, හත්තන්තරායාපි සඬබ්බානා.

යං භික්ඛවෙ සඤ්ඤා කරණීයං සාවකානං භිතෙසිනා අනුකම්පකෙන අනුකම්පං උපාදාය, කතං වො තං මයා. එතානි භික්ඛවෙ, රුක්ඛමුලානි, එතානි සුඤ්ඤාගාරානි. ක්‍රියාට්ඨ භික්ඛවෙ, මා පමාදස්ස, මා පච්ඡා විජ්ජපට්ඨාපිතො අනුචස්ස. අයං වො අමිහාකං අනුසාසනීති.

⁴ හත්තන්තරායෙන - මජ්ඣං.

⁵ කපිථිද්ධොපි - මජ්ඣං.

2016.09.28 දින සිටිනාමළුවේදී
කරන ලද ධර්ම දේශනාව

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස///

‘අප්පමිදං භික්ඛවෙ මනුස්සානං ආයු. ගමනියො සම්පරායො.
කත්තඛිං කුසලං, වරිතඛිං බ්‍රහ්මවරියං, නත්ති ජාතස්ස අමරණං’ති.’

දේශනයේ ප්‍රවේශය:

සද, පූජනීය, වන්දනීය, අති ගෞරවනීය මහා සම්පූර්ණයෙන්
අවසරයි. ශ්‍රද්ධා බුද්ධි සම්පන්න කාරුණික පින්වතුනි. මේ පින්වත්
සියළුදෙනාම දැන් මේ මොහොතේ සුදුනම් වෙන්නේ වටිනා පින්කමක්
සිද්ධ කරන්න යි. ඒ වාගේ ම වටිනා යුතුකමක් ඉෂ්ට කරන්න යි. ඒ
තමයි, මීට තුන් මාසයකට ඉහත දී මිය පරලොව යන්නට යෙදුන,
මෙම නිවසේ ගෘහාධිපති තුමා, මේ පින්වතුන්ගේ ඥාතිවරයා, මිය
පරලොව ගිහිල්ලා තුන් මසක් පිරෙන මේ මොහොතේ එතුමාට
පරලොවින් සංග්‍රහ කිරීම් වශයෙන්, එතුමාට පින් අනුමෝදන්
කරන්නත්, ඒ වාගේ ම දැඩි ගිලන්ව රෝගාතුරව සිටින තමන්ගේ ඥාති
සොහොයුරන්ට නිදුක් නිරෝගී සුවපත්භාවය ප්‍රාර්ථනා කරන්නටත්
කියන කලන සිත්, කලන අදහස් ඇතිව යි මේ පින්කම හැම දෙනා ම
සුදුනම් කළේ, සිද්ධ කළේ.

තමන්ගේ බලාපොරොත්තුව ඒ ආකාරයෙන් ඉෂ්ට කරන්න නම්
එසේ කිරීමේ හැකියාව තියෙන්නේ මේ පින්වතුන් අතේ යි. මේ
පින්වතුන් මොන තරම් උවමනාවකින්, ඕනෑ කමකින්, මේ ධර්මය අහයි
ද, අහලා තේරුම්ගන්න උත්සාහවත් වෙයි ද, ඒ වාරයක් ගානේ ඒ
ඥාතිවරයන්ට පින් සිද්ධ වෙනවා. මේ පින්වතුන් උවමනාවක් නැතුව,
විසුරුණු සිත් ඇතිව වාරිත්‍රයකට බණ ඇහුවොත් ඒකෙන් බොහෝම
අල්ප කුසලයක් විතරයි සිද්ධ වෙන්නේ. එතකොට අපට අනුමෝදන්
කරන්න වෙන්නෙත් ඥාතිවරයාට බොහෝ ම අල්ප කුසලයක්. ඒ නිසා

තමන්ගේ ශ්‍රේණිවරයාට වඩාත් හොඳ විධියට පරලොව වශයෙන් සංග්‍රහ කරනවා ද නැත් ද කියන එකේ හැකියාව තියෙන්නේ මේ පින්වතුන් අතේ යි. මේ පින්වතුන් හොඳ උවමනාවෙන්, හොඳට ඕනෑකමින්, මේ ධර්මය ශ්‍රවණය කළොත් බොහෝ ම වටිනා කුශල ධර්මයක් සිද්ධවෙයි. ඒකාන්තයෙන් පින් ගන්න පුළුවන් තැනක හිටියොත් එතුමා මේ පින් අනුමෝදන් වෙලා බොහෝ යහපතකට පත්වෙනවාත් නොඅනුමාන යි.

ඒ නිසා මුලින් ම මතක් කරනවා හැම දෙනා ම සිත නොයෙක් නොයෙක් අරමුණුවලට යන්නට නො දී බොහෝ ම උවමනාවෙන් මේ දේශනාව ශ්‍රවණය කරන්නට ඕන කියලා.

පින්වතුනි, විශේෂයෙන් ම යමක් මතක් කටයුතු යි: ඇතිවෙන හැම දෙකක් ම නැතිවෙන ධර්මතාවයක් තියෙන ලෝකය තුළ, උපන්න මනුෂ්‍යයාගේ ජීවිතය මරණයෙන් අවසාන වෙන බව ධර්මතාවයක්. ඉපදිලා, ජීවත් වෙලා, මරණය නමැති ධර්මතාවයට පත්වෙන හැම කෙනෙක් ම, ඒ ස්වභාවයට පත්වෙන්නේ ලෝකයේ ධර්මතාවයක් හැටියට යි. නමුත් එහෙම පත්වෙන අය අතරෙන් බොහෝම ටික දෙනෙක් තමන් මරණයට පත්වුණත් නො මැරෙණ මාවතකට තමන් හෝ යමින්, තමන්ට බැරිනම් අනික් අය හෝ යවමින්, බොහොම යහපත් ව ජීවිතය අවසන් කරණ අයත් ඉන්නවා. ඒකට නිදසුනක් තමයි මේ ගෙදර පියතුමා. ව්‍යුපාල මහත්මා තමන් ගෙන ආ ආයුෂ ඉවරවෙලා මිය පරලොව ගියත්, ජරා මරණ දුකට පත්වුණත්, මේ වාගේ ජරා මරණ දුකට පත්වෙන අහිංසක ලෝකයා ජරා මරණ දුකෙන් ගොඩගන්න, සද්ධර්මයට වටිනා උපස්ථානයක් කරලා මිය පරලොව ගිය පියාණන් කෙනෙක්. මේ සම්බුද්ධ සාසනයට සේවයක් කරලා මිය පරලොව ගිය පියාණන් කෙනෙක්. බුදුරජාණන් වහන්සේට බුද්ධ උපස්ථානයක් කරලා මිය පරලොව ගිය පියාණන් කෙනෙක්. මහා සංඝරත්නයට සංඝ උපස්ථාන කරලා මිය පරලොව ගිය පියාණන් කෙනෙක්. උතුම් ධර්මයට වටිනා පූජාවක් කරලා මිය පරලොව ගිය පියාණන් කෙනෙක්.

ඇයි මම එහෙම කියන්නේ, එහෙම මතක් කරන්නේ? දෙමව්පියන් කවුරුත් දරුවන්ට ආදරෙයි. පුංචි කාලයේ දරුවෝ වෙනුවෙන්

බොහෝ දුක් විඳිනවා. ලොකු වුණහම දුක් විඳින්න ඕන නෑ. ඒ දරුවෝ සලකනවා. ලොකුවුණහම යි දරුවන්ගෙන් තමන්ට රැකවරණය, ලාභය ලැබෙන්නේ.

නමුත් එතුමා දැනගෙන හිටියා ජීවිතයේ ස්වභාවය. තමන් ආදරයෙන් හැදූ වැඩු ඒ තමන්ගේ ආදරණීය පුතනුවන් මේ සම්බුද්ධ සාසනයට පූජා කරලා, මේ අහිංසක ලෝකයාට සංසාර දුකෙන් එතෙරවෙන සද්ධම්මය තව මොහොතක් හරි ලෝකය තුළ පවත්වන්න දයක වෙලා, ඉතාමත්ම වටිනා කුසල ධර්මයක් සිද්ධ කළ පියාණන් කෙනෙක්. ඉතින් එතුමා ජරා මරණයට පත්වුණත්, අපරාමර බවට යන මාවත ලෝකය තුළ පවත්වන්නට කැප කළ පියාණන් කෙනෙක්. ඒ වාගේ ම සාසන ඥාතිය ඇති පියාණන් කෙනෙක්.

පින්වතුනි, ධර්මාශෝක රජ්ජුරුවෝ අසුභාරදහසක් වෙහෙර විහාර කරලා මොග්ගලීපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ ලඟට ඇවිල්ලා අහනවා,

“ස්වාමීනි, මම මේ තරම් මහා විශාල වෙහෙර විහාරවල් හදලා සාසනයට උපකාර කළා. මම මේ සාසනයේ ඥාතිවරයෙක් නේද?” කියලා.

මොග්ගලීපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ මතක් කළේ, “ඔබ මේ සාසනයේ ඥාතිවරයෙක් නො වෙයි. ඔබ හොඳ දයක මහත්මයෙක්. හොඳ උපස්ථායක කෙනෙක්.”

“ස්වාමීනි එහෙනම් මේ සාසනයේ නෑදෑකම ලබන්නේ කොහොම ද?” “තමන්ගේ ම දරුවෙක්, තමන්ගේ ම සහෝදරයෙක් සසුන්ගත වුණොත්, අන්ත එයා සාසනයේ ඥාතිය ලබනවා” කියලා පෙන්වුවා.

“ස්වාමීනි, මෙව්වර දේවල් කළ මට ඒකත් ඒ තරම් දෙයක් නෙවෙයි” කියලා තමන්ගේ සංසමිත්තා දියණියත්, මිහිඳු කුමාරයන් දෙන්නා ම සාසනයට පූජා කළා. ඒ සංසමිත්තා තෙරණිය තමයි ශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේ ශ්‍රී ලංකාවට වඩමවා ගෙන ආවේ. ඒ මහිඤ්ඤ කුමාරයා තමයි මිහිඳු මහා රහතන් වහන්සේ කියලා අපට සද්ධම්මය ගෙනැත් දුන්නේ.

එයින් මතක් කළේ, මේ සාසනයේ ශ්‍රේණිය ලබන්නටත් පින තියෙන්නට ඕන. ඒක ද පින්වතුනි, පැවිදිවීමත් කොහොම හරි කරන්න පුළුවන්. නමුත් පැවිද්දේ සිත් අලවා වාසය කරන එක වචනයට නො වෙයි, වචනයේ පරිසමාප්ත අර්ථයෙන් ම පැවිද්දෙක් හැටියට ජීවත් වෙන එක දුෂ්කර යි. මතක් කරනවා, මිය පරලොව ගියත් ඒ පියාණන්ටත් ඒකාන්තයෙන් සැනසිල්ලක් ලැබෙන, සුඡීවත්ව වාසය කරන මැණිවරු, සහෝදර සහෝදරියන්ට හිතලා වුණත් සතුටු වෙන්න පුළුවන් තමන්ගේ ශ්‍රේණිය දරන ස්වාමීන් වහන්සේ සරු ප්‍රතිපත්තිය ඇතිව මේ සාසනය තුළ ඉන්නවා කියලා සතුටුවෙන්නට පුළුවන්.

ඒ නිසා එබඳු වූ සරු වූ පිළිවෙත් පුරණ හිඤ්ඤාත් වහන්සේ නමක් හඳුනා ඒ පියාණන්ට ඒ කුසලය මුලින් මත් අනුමෝදන් කරනවා, 'උතුම් නිවන් සුවය පිණිස ම වේවා!' කියලා.

දේශනාව:

පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා,

‘අප්පමිදං භික්ඛවෙ මනුස්සානං ආයු. ගමනියො සම්පරායො. කත්තබ්බං කුසලං, වරිතබ්බං බ්‍රහ්මචරියං, නත්ථි ජාතස්ස අමරණං’ කියලා.

එක්තරා දවසක් බුදුරජාණන් වහන්සේ භික්ෂූන් වහන්සේලාට මෙහෙම දේශනා කරනවා: ‘මහණෙනි, මීට පෙර භිටියා අරක කියලා ශාස්තෘවරයෙක්. ඒ අරක කියන ශාස්තෘවරයා කම්වාදී, ක්‍රියාවාදී තවුසෙක්.

කම්වාදී, ක්‍රියාවාදී කියලා කියන්නේ මොකක් ද?

ඉස්සෙල්ලා කමීය පෙන්නනවා. කුසල කමී කියලා තියෙනවා, අකුසල කමී කියලා තියෙනවා. අකුසල කමීයට දුක් උත්පත්තිත්, කුසල කමීයට සුගතිත් ලැබෙනවා කියලා කමීය පෙන්නලා, ක්‍රියාව පෙන්නනවා ඒ නිසා අකුසල කරන්නට එපා, කුසල ධර්ම කරන්නට කියලා කමීය පෙන්නලා ක්‍රියාව පනවනවා. එබඳු ශාස්තෘවරුන් ලෝකය තුළ බොහෝ ම දුර්ලභ යි. ඉතින් මේ අරක ශාස්තෘවරයා කම්වාදී, ක්‍රියාවාදී තවුසෙක්.

එයා හැම වෙලාවේ ම ඒ බ්‍රාහ්මණ මානවකයන්ට මෙහෙම අවවාද කරනවා ලු:

‘අප්පමිදං බ්‍රාහ්මණ, මනුස්සානං ආයු. ගමනියො සම්පරායො. කත්තබ්බං කුසලං, වරිතබ්බං බ්‍රහ්මචරියං, නත්ථි ජාතස්ස අමරණං.’

මහණෙනි, එදා ඒ අරක ශාස්තෘවරයා තමන්ගේ සවුවන්ට, බ්‍රාහ්මණ පිරිසට අවවාද කරනවා, ‘බ්‍රාහ්මණයෙනි, මනුෂ්‍යයින්ගේ ආයුෂ්‍ය බොහෝ ම ටික යි. හැම දෙයක් ම අතහැරලා දලා මිය පරලොව යන්නට වෙනවා. බොහෝ ආයාස සහිත යි, දුක් සහිත යි ජීවිතය. ඒ නිසා නිතරම කුසල් කරන්න. බ්‍රහ්මචරියාවේ හැසිරෙන්න’

කියලා ඒ අරක ශාස්තෘවරයා තමන්ගේ සවුවන්ට මේ අප්පමාද වචනයෙන් අනුශාසනා කරනවා. ඉතින් මේ වචනය අහලා, අප්පමාද වචනය, ඒ බ්‍රාහ්මණ පිරිස ඉතාමත් ම භයට පත්වෙලා, ත්‍රාසයට පත්වෙලා, දැඩි සංවේගයට පත්වෙලා අප්පමාදීව ඒ අරක ශාස්තෘවරයාගේ සාසනයේ හැසිරුනා කියලා පෙන්නනවා.

එද නිවන් මග තිබුණේ නැහැ. ඒ සාසනයේ ප්‍රණීතව හැසිරිවිච අය ඔක්කෝ ම බ්‍රහ්මලෝක පරායන වුනා. ඒ අයට යටත් පිරිසෙයින් දන් පැන් පූජා කලා නම් ඒ අය අඩු ම ගණනේ වාතුර්මහාරාජික දිව්‍ය ලෝකයේ වත් උපන්නා කියලා පෙන්නනවා. එද ඒ අරක ශාස්තෘවරයාගේ අප්පමාද වචනය ඇහිලා, භයවෙලා පිළිවෙත් පුරන කොට, ඒ පිරිස පිළිබඳව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා,

‘මහණෙනි, එද මනුෂ්‍යයන්ගේ ආයුෂ අවුරුදු හැටදහයි. මනුෂ්‍යයන්ගේ ආයුෂ අවුරුදු හැටදහයි. බොහෝ ආදීනව සහිතයි, දුක් සහිතයි ජීවිතය’ කියලා අනුශාසනා කරද්දී මනුෂ්‍යයන්ට තිබුණේ රෝග තුනයි: සා පිපාසාව දැනෙන බව, සීත ඌෂ්ණ දැනෙන බව, වැසිකිළි කැසිකිළි කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් කියන ටික විතරයි. මේ තරම් ආයුෂ තියෙන, මේ තරම් අල්ප ආබාධ පිරිසුන් සංවේගයට පත්වෙලා මේ දන් අද මරණයට පත්වෙන්න ඉන්නවා වගේ සංවේග උපදවාගෙන, ප්‍රතිපදාවේ හැසිරිලා බ්‍රහ්ම ලෝකයේ ගියා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නනවා. පෙන්නලා,

‘එතෙකුදු වුවත් මහණෙනි, අද මම නුඹලාට කියනවා,

- අප්පමිදං භික්ඛවෙ මනුස්සානං ආයු.

මහණෙනි, මම නුඹලාට කියනවා, මනුෂ්‍යයන්ගේ ජීවිතය අල්ප යි.

- ගමනියො සම්පරායො. කත්තඛිබං කුසලං, වරිතඛිබං බ්‍රහ්මචරියං, නත්ථි ජාතස්ස අමරණං.

මහණෙනි, මම නුඹලාට කියනවා මනුෂ්‍යයන්ගේ ජීවිත බොහොම අල්ප යි, බොහෝ දුක් සහිත යි, උපායාස සහිතයි ජීවිතය. හැම

දේකින් ම වෙන්වෙලා යා යුතුයි. ඒ නිසා අප්‍රමාදීව කුසල් කරන්න. බ්‍රහ්මචරියාවේ හැසිරෙන්න කියලා.

- යො වරං ජීවති, සො වස්සසතං අප්පං වා හියොයා.

මහණෙනි, අද යම්කිසි කෙනෙක් බොහෝ කලක් ජීවත් වෙනවා කියලා කියයි නම්, ඕන නම් අවුරුදු සියක් හෝ ඊට වඩා පොඩ්ඩක් වැඩි වෙයි. කෙනෙක් බොහෝම කල් ජීවත් වෙනවා කියලා කියයි නම් අවුරුදු සියක් හරි ඊට වඩා පොඩ්ඩක් වැඩිපුර ජීවත් වෙයි.

මහණෙනි, යම් කිසි කෙනෙක් අවුරුදු සියක් ජීවත් වෙනවා නම්, සෘතු වශයෙන් ගත්තොත්, වස්සාන සෘතු, ගිම්හාන සෘතු, හේමන්ත සෘතු කියලා සෘතු වශයෙන් ගත්තොත් සෘතු තුන් සියක් ජීවත් වෙයි. මාස වශයෙන් ගත්තොත් මාස එක්දහස් දෙසියක් ජීවත් වෙයි. අර්ධ මාස වශයෙන් ගත්තොත් දෙදහස් හාරසියක් ජීවත් වෙයි. දවස් වශයෙන් ගත්තොත් ඕනෑ නම් දවස් තිස්හය දහසක් ජීවත් වෙයි. ජීවිතය කොච්චර ද? දවස් තිස්හය දහයි. තුන්සියහැට පහ වැඩිකළහම සියෙන් තිස්හයදහස් පන්සියයි. හැටපහ දෑන් අපට නේ. බුද්ධ වර්ෂවල හැටියට ගත්තහම තිහයි තියෙන්නේ. එතකොට දවස් තිස්හයදහයි අපේ ජීවිතය. ඔය ටික පෙන්නලා, මහණෙනි, ඕන නම් මම මනුෂ්‍යයින් කන බත් වේල් ගණනත් කියන්නම්: මවගේ කිරි උරා බොන කාලයේ ඉඳලා ඕන නම්, අසනීපයකට ලෙඩක් දුකක් හැදුන වෙලාවට නො කා ඉන්නවා නම් ඒවාත් එකතු කරලා, ඕන නම් බත් වේල හැත්තෑ දෙදහසක් කයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, බත් වේල් හැත්තෑ දෙදහසක් කයි. මහණෙනි, මනුෂ්‍යයන්ගේ ජීවිතය අල්පයි කියලා කියනවා නම් අද කියන්න වෙනවා.

මහණෙනි, මම මනුෂ්‍යයන්ගේ ආයුෂ අවුරුදුවලින් කිව්වා. සෘතුවලින් කිව්වා. මාසවලින් කිව්වා. අධි මාසවලින් කිව්වා. දවස්වලින් කිව්වා. කන බත් වේල් ගණනත් කිව්වා කියලා පෙන්නනවා.

පින්වතුනි, කෙනෙකුට විකක් හිතන්න උගන්නාපු සූත්‍රයක්. අපි මේ හැම දෙයක් ම අමතක වෙලා, මේවා මම මම කියලා, මේවා මගේ මගේ කියලා අල්ලාගෙන මේ තුළ ම සතුටුවෙන්න, මේ තුළ ම ජීවත්වෙන්න, මේ තුළ ම ස්ථිරව ඉන්න අපි කටයුතු කරනවා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා අපි මොන විදියේ හැඟීමක් පැවැත්වුවත්, හැඟීමක් ඇතිකරගත්තත්, කෙනෙකුගේ ජීවිතයක ආයුෂ මෙන්න මෙව්වරයි කියලා.

මාස එක්දහස් දෙසියයි නම් අපේ ජීවිතය, දෑත් මාස කොච්චරක් ගෙවිලා ඇද්ද? අවුරුදු සියයක් ම ඉන්නවා නම් ඔය. තව මාස කීයක් ඉතුරුව ඇද්ද? පින්වතුනි, ජීවිතය අද කාලයේ එව්වරට අල්ප යි. ඒ නිසා ම යි බුදුරජාණන් වහන්සේ එහෙම දේශනා කළේ.

එබඳු අල්ප ජීවිතයක් ගත කරණ, බොහෝ දුක් සහිත පීඩා සහිත වටපිටාවක ජීවත් වෙන, හැම දේකින් ම වෙන්වෙලා, හැම දෙයක් ම අතහැරලා යා යුතු වූ දෛවයක් ඇති සත්ත්‍වයින් හැටියට, පුද්ගලයින් හැටියට කළ යුත්තේ කුමක් ද කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා වදළා. මොකක් ද? ගෙවල් දෙරවල් යාන වාහන, ඉඩකඩම්, මිල මුදල්, මේවා එකතු කරන එක ද? රැස් කරණ එක ද? නෑ.

කත්තබ්බං කුසලං - කුසල් කටයුතුයි.

චරිතබ්බං බ්‍රහ්මචරියං - බ්‍රහ්මචරියාවේ හැසිරිය යුතුයි කියලා පෙන්නුවා.

කුසල ධර්ම කරනවා නම් බ්‍රහ්මචරියාවේ හැසිරෙනවා නම් අල්ප ආයුෂ ඇති, බොහෝ දුක් පීඩා සහිත ජීවිතයක් ගතකරන හැම කෙනෙක් ගෙන් ම හැම දෙයකින් ම, වෙන්වෙලා යා යුතු වූ ස්වභාවය කොට ඇති ජීවිතවලට යම් පමණක හෝ සැනසිල්ලක්, යම් පමණක හෝ රැකවරණයක්. එව්වරයි සැනසිල්ල, එව්වරයි රැකවරණය. වෙන බේරෙන්න තැනක් නැති නිසා එබඳු ජීවිතයකට ශාන්තියක්, සැනසිල්ලක් අත්වෙන්න වෙන ක්‍රමයක් නැති නිසා, තියෙන එක ම ක්‍රමෝපාය තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා වදළේ, කුසල කරන එක, බ්‍රහ්මචරියාවේ හැසිරෙන එක.

ඒ නිසා මේ පින්වතුන් ද ජීවිතයේ ස්වභාවය ටිකක් තේරුම් අරගෙන, ඉඩ ලැබෙන හැම වෙලාවක ම කුසලධර්ම පුරනය කරන්නට ඕනේ. දනාදී කුසල ධර්ම සිද්ධ කරන්නට ඕන. එබඳු වූ කුසල ධර්මයන් විතරක් කරලා මදි, ප්‍රමාණවත් නෑ. කුසල ධර්මයන් කිරීම නිසා මනුෂ්‍ය ලෝකවල, දිව්‍ය ලෝකවල, සැප විපාක, උත්පත්ති ලැබෙන්නට පුළුවන්. නමුත් ‘අනිත්‍යයි’ කියන ධර්මතාවය පවතින නිසා සංඛ්‍යා ධාතුවේ ඒ විපාකයන් නැතිවෙලා නැවත දුකකට වැටෙන්න පුළුවන්. ඒ නිසා කුසල ධර්ම කරමින්, එපමණකින් තතර නොවී වර්තබ්බං බ්‍රහ්මචරියං - බ්‍රහ්මචරියාවේ හැසිරිය යුතුයි.

පින්වතුනි, මෙන්න මෙතැනයි වටින්නේ, මෙතැනයි අවශ්‍ය තැන තේරුම්ගන්න. මෙන්න මේ ‘බ්‍රහ්මචරියාව’⁶ කියලා කියන්නේ මොකක් ද කියලා. පින්වතුනි, බ්‍රහ්මචරියාව දෙ ආකාරයකින් විද්‍යමාන යි.

- ලෝකය තුළ ආවාහ විවාහ නො වී වාසය කරනවා නම් ඒකටත් යම් බ්‍රහ්මචරියාවක් කියලා කියනවා.
- නමුත් මේ මතක් කළේ එබඳු බ්‍රහ්මචරියාවක් නොවෙයි, ‘සාසන බ්‍රහ්මචරියාව’ කියලා එකක් තියෙනවා. සාසන බ්‍රහ්මචරියාව කියලා කියන්නේ මේ ආයඪී අෂ්ඨාංගික මාර්ගයට යි.

මෙන්න මේ සාසන බ්‍රහ්මචරියාවේ නො හැසුරුනු නිසයි පින්වතුනි, ඔබත් මාත් අපි හැම දෙනෙක්මත්, අද දවසේදීත් අඩන, දුක්වෙන, විලාප දෙන මේ සසරේ තාම ඉන්නේ. පින්වතුනි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා වදලා, මේ සසර අති දීඝීව ම, අති දීඝී සංසාරයේ මුල් කෙළවරක් නො පෙනෙන බව, ඒ දීඝී සංසාරයේ අවිද්‍යාවගේ වැහීමෙන්, තණ්හාවගේ යුක්ත වීමෙන් ඒ මේ අත දුවලා සැරිසරලා, මහා පීඩාවකට, දුකකට පත්වෙව්වි හැටි පෙන්නුවා බුදුරජාණන් වහන්සේ. මව් මළ දුක, පියා මළ දුක සහෝදරයෝ, සහෝදරියෝ ඥාති හිත මිත්‍රයන් මළ දුක ට අඩමින් එන ගමනක්. ඒ ගමන, බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ඒ වචනය කොච්චර

⁶ අතිපුජ්‍ය මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේගේ ‘සම්මාදිවයි හොති’ (කච්චානගොත්ත සූත්‍රය ඇසුරෙන්) ග්‍රන්ථයේ 25 වැනි පිටුව.

ඇත්ත ද කියන එක අද අපට අපේ ජීවිතයෙන් පෙනෙනවා. අද මේ ජීවිතයේ අපට අම්මෙක් අප්පව්ව් කෙනෙක් උරුමවුණා. ඒ තාත්තා නැතිවෙන කොට අද අපට දුකක් ආවා නම්, මේ ඇහෙන කඳුලක් ගලාගෙන ගියා නම්, ඒ මහා ජල සාගරයට එක ජල බිඳුවක් විතරයි. මේක ලෝකය තුළ ඉවරයක් නැති කතාවක්. ආයෙත් මෙතැනින් මැරිලා ආයෙත් ඉපදෙනවා. එතැනත් ආයෙත් අම්මෙක් තාත්තෙක් උරුමවෙනවා. ආයෙත් ඒ අයට අඩනවා. මේකේ කෙළවරක් නෑ. පින්වතුනි, අපි අනික් අයට අඩනවා. අනික් අය අපට අඩනවා. අඩ අඩා හැමෝම මේ සසරේ යනවා මිසක, අඩන සසරෙන් ගොඩවෙන්නේ, ගොඩගන්නේ කොහොම ද කියලා බොහෝ දෙනෙක් හිතන්නේ නෑ.

ඉතින් මේ පවුලේ මේ පියාණන් බොහෝ ම ශ්‍රේෂ්ඨ යි. අඩන වැලපෙන සසරෙන් තමන්ට තාම එතෙර වී ගන්න හයියක් නැතත්, තමන්ට දරුවා වෙච්ච දරුවන් අතරෙන් එක දරුවෙක් හරි අඩන වැලපෙන සසරෙන් එතෙර කරන මාවතට යොමු කළා.

අපි දැන් පොඩ්ඩක් බලමු මේ අඩමින් වැලපෙමින් යන සංසාර සාගරයෙන් එතෙරවෙන්න බ්‍රහ්මචරියාවේ හැසිරෙන්නෙ කොහොම ද, එහෙම නැතිනම් අල්ප ආයුෂ ඇති, බොහෝ දුක් පීඩා ඇති හැම දේකින් ම වෙන්වීම ධර්මතාවයක් ව කරගෙන ජීවත් වෙන අපේ ජීවිතයට තියෙන එක ම සැනසිල්ල ලබාගන්න, එක ම රැකවරණය ලබාගන්න මාවත වූ ඒ බ්‍රහ්මචරියාව මොකක් ද කියලා.

වරිතබ්බං බ්‍රහ්මචරියං කියලා පෙන්නුවේ, බ්‍රහ්මචරියාවේ හැසිරෙන්න, ඒ හැසිරෙන්න ඉස්සෙල්ලා,

කල්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුරෙන්, සද්ධම් ග්‍රවණයෙන් බ්‍රහ්මචරියාව අසා දැනගත යුතුයි.

සුතමය ඥානයෙන් අසා දැනගත යුතුයි. ඊට පස්සේ අහගන්න දේට අනුව වෙනස් නො වී, වෙනස් නො කොට කෙනෙක් ඒ තුළ හැසිරෙනවා නම් ඒකාන්තයෙන් එයා මේ ජරා මරණ සංසාර දුකෙන් එතෙර වෙනවා ම යි. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ;

‘යො ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ, අප්පමත්තො විහිස්සති; පහාය ජාති සංසාරං, දුක්ඛස්සන්තං කරස්සති.’

යම් කිසි කෙනෙක් අප්‍රමාදීව මේ ධර්ම විනය දෙකේ හැසිරෙනවා නම්, එයා මේ ජාති ජරා ආදී දුකෙන් මිදිලා, මේ ජීවිතයේ ම දුක අවසන් කරගන්නවා කියලා.

ඒ නිසා මම මේ දැන් පෙන්නන්න හදන කරුණු ටික අතිශයින් ම වටිනවා. මෙන්න මේ ටික අහගන්න ඕනේ. මේ වගේ වචන ටිකක්, මේ වගේ ප්‍රතිපදාවක්, මේ වගේ ධර්මතාවයක් අහගන්න නො ලැබුණුකම නිසා සසර අපි ආපු දුර මෙන්න මෙව්වරයි කියලා කියන්න බැහැ. සසර අපි ආපු දුර මෙන්න මෙව්වරයි කියලා මනින්න බැහැ. සතර අපායවල්වල ඉපදිලා, අපිත් ඕන තරම් පපුවේ අත් ගහ ගහා අඬන්න ඇති. ‘අනේ මම මනුෂ්‍යයෙක් වෙනවා නම් මම දන් දෙනවා, මම සිල් රකිනවා, මම භාවනා කරනවා, මම මහණ වෙනවා’ කියලා අඬන්න ඇති ඕන තරම්. ‘අනේ බුදුහාමුදුරුවෝ ලෝකයේ පහලවෙනවා නම් ඒ ධර්මය මම කොහොමහරි අවබෝධ කරගන්නවා’ කියලා දුකට පත්වෙව්වි වෙලාවේ අඬන්න ඇති ඕන තරම්. නමුත් හවයෙන් වැහිලා නිසා අපේ ඒ විලාපවත් අද අපට පෙනෙන්නේ නැහැ. ඒ නිසයි අපි නිභීයව ඉන්නේ. මෙන්න මේ ධර්මය තේරුණොත් මේ සියළුම දුක නිමා කර ගන්න පුළුවන්.

ඒ නිසා බ්‍රහ්මචරියාවේ හැසිරෙන හැටි මම දැන් පොඩ්ඩක් පැහැදිලි කරනවා. ඒක ටිකක් ගැඹුරුයි. උවමනාවෙන් අහන්න ඕන.

‘බ්‍රහ්මචරියාව’ කියලා කිව්වේ සාසන බ්‍රහ්මචරියාව යි. ඒ සාසන බ්‍රහ්මචරියාව කියලා මතක් කළේ ආයතී අෂ්ඨාංගික මාර්ගයට යි. ඒ ආයතී අෂ්ඨාංගික මාර්ගයේ ඕනෑම කෙනෙකුට ඒ මාවතට නගින්න පුළුවන්. ඕනෑම කෙනෙකුට ඒ මාවතට ගොඩවෙන්න පුළුවන්. ඕනෑම කෙනෙකුට ඒ මාවතට අවතීර්ණ වෙන්න පුළුවන්.

ඒ ආයතී අෂ්ඨාංගික මාර්ගයේ උස අඩුම තැන තමයි පින්වතුනි, ‘සතිපට්ඨානය’ කියලා කියන්නේ.

- ‘ඥයස්ස අධිගමාය, නිබ්බානස්ස සච්චිකිරියාය’

මාගීඵල ලබන්නට, නිවන ඤාත් ඤාත් කරගන්නට.

මේ සතිපට්ඨානය වඩන ආකාරය හරියට තේරුම් අරගෙන ඒ සඳහා ටිකක් උත්සාහවත් වීමයි අවශ්‍ය වෙන්නේ. කෙනා කෙනාට වෙනෙසක් නැතුව දවසින් දවස එයා නුවණැත්තෙක් කරලා ගැඹුරු ගැඹුරු ධර්මය අර්ථය අවබෝධ කරලා දීලා, ‘දුක් සහගත සසරින් එතෙර කරවනවා’ කියන කාරණා ටික ඔක්කෝ ම කරනවා සතිපට්ඨානයෙන්. ධර්මය ගැඹුරු යි, අපට තේරෙන්නේ නෑ, අපට බෑ, අපට වෙලාවක් නෑ කියලා ධර්මය ද පුද්ගලභාවයෙන් කරට ගන්න එපා. මේ සතිපට්ඨානය⁷ වඩන හැටි ඉගෙන ගෙන ඒක කරන්න. ඒ සතිපට්ඨානය මේ පින්වතුන්ව අරගෙන යයි සමයක්ප්‍රධාන කියන තැනට. ඒක අරගෙන යයි ඉර්ධිපාද කියන තැනට. ඒක අරගෙන යයි පඤ්ච ඉඤ්ජය කියන තැනට. එතැනින් මේ පින්වතුන් ගෙන යයි පඤ්චබල කියන තැනට. එතැනින් මේ පින්වතුන් ගෙන යයි බොජ්ඣංග කියන තැනට. එතැනින් මේ පින්වතුන් ගෙන යයි ආයාසී අජයාඛිගික මාගීය කියන තැනට. එතැනින් මේ පින්වතුන්ව සියළුම දුක් නැති උතුම් වූ නිවනට අරගෙන යයි.

ඉතින් ඒ නිසා ඉස්සෙල්ලාම සතිපට්ඨාන සූත්‍රය⁸ නිවැරදිව වඩන ආකාරය ඉගෙන ගෙන ඒක කරන්න. කරන කොට අනුක්‍රමයෙන් ඉතුරු නුවණවල් ටික, ධර්මා ටික වැඩෙයි ධර්මාභයක් හැටියට.

කොහොම ද අපි සතිපට්ඨානය වඩන්නේ?

- කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආනාපී සම්පජානො සතිමා විනයාය ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං.

⁷ අතිපුජ්‍ය මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේගේ - චූලසුඤ්ඤන සූත්‍රය - 38 පිටුවේ සිට.

-සම්මාදිට්ඨි හෙති (කච්චානගොත්ත සූත්‍රය) 22 පිටුව.

⁸ අතිපුජ්‍ය මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේගේ දේශනා ඇසුරෙන්:

(1) කායානුපස්සනාව (2) සතිපට්ඨාන භාවනාව (විස්තර සහිතව) (3) දහම් ඇස 28 පිටුවේ සිට 102 පිටුව දක්වා.

- කයෙහි කය අනුව බලන්න, ලෝභ ද්වේශ දෙක දුරුවෙන විදියට. මනා නුවණින් යුක්ත වූ සිහියකින් ලෝභ ද්වේශ දෙක දුරුවෙන විදියට කය අනුව බලන්න. මෙන්න මේ ටික ටිකක් ඉගනගන්න ඕනේ, හොඳ උචමණාවෙන් අහන්න.

පින්වතුනි මේ සතිපට්ඨානයේ ම ක්‍රම දෙකක් තියෙනවා:

සතර සතිපට්ඨානය:

- ලොකික ද වෙනවා
- ලෝකෝත්තර ද වෙනවා කියලා දෙකක් තියෙනවා.

යම් විදියකට වඩන කොට,

- රාග-ද්වේශ-මෝහ අඩුවෙනවා,
- ආත්මභාවය වැඩි දියුණුවෙනවා,
- පින් සිද්ධ වෙනවා,
- කුසල් සිද්ධ වෙනවා.

ඒ ක්‍රමයට සතිපට්ඨානය වඩන එකට කියනවා ලොකිකයි කියලා.

යම් ක්‍රමයකට වඩන කොට ආශ්‍රව ධර්මයන් ඤාය වෙනවා, ඒ ආශ්‍රව ඤාය සඳහා සතිපට්ඨානය වඩන ක්‍රමය පෙන්නුවා ලෝකෝත්තරයි කියලා.

ආශ්‍රවඤායට සතිපට්ඨානය වඩන්න නම්, සතිපට්ඨානය වඩන්න ඉස්සරවෙලා වඩන ආකාරය අහගන්න ඕන. කල්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුරෙන්, සද්ධම්මිශ්‍රවණය හරහා සතිපට්ඨානය වඩන හැටි අහගන්න ම ඕන.

එහෙම නැතුව, ආශ්‍රවඤායට නැතුව, පින්සිද්ධ වෙන්න නම්, තාවකාලික රාග ද්වේශ මෝහ කෙලෙස් නැති කරන්න නම්, අමුතු උපදේශයක් ගන්න ඕන නෑ. පොතේ පතේ තියෙන විදියට හෝ කෙටි වචනයෙන් බලාගෙන මේ රූපය කෙරෙහි කෙස්-ලොම්-නිය-දත්-සම්-මස්-නහර කියලා මේවා කුණප කොටස් වශයෙන් හෝ ධාතු වශයෙන්

හෝ නිතර ම මෙනෙහි කර කර හිටිය හැකි යි. එහෙම මෙනෙහි කර කර ඉන්න කොට ඒ විදියට සතිපට්ඨානය වඩන්නා ඉතුරු වෙනවා. පුද්ගලයා තමයි මේක කරන්නේ.

දැන් වෙනදා ට කළේ: අපි කියමු ඉදිරියෙන් මට මේ රූපයක් හම්බ වෙනවා. වෙනදාට කළේ මම මේ රූපය කෙනෙක් කියලා බැලුවා. හොඳට බලන්න. බලන්නා ඉන්නවා මේ මම. මම දැන් කෙනෙක්ව දකිනවා. මම කෙනෙක්ව දකිනවා. ඒකම පොඩ්ඩක් වෙනස් වෙලා සතිපට්ඨානය, දැන් මේ මම ඉන්නවා. මම මේ රූපයේ ඇත්ත ඇතිහැටියේ බලනවා. මේ රූපය කෙස්-ලොම්-නිය-දත්-සම්-මස්-නහර-ඇට-ඇට මිදුළු කියලා කුණප කොටස් ටිකක් කන බොන ආහාරයෙන් හැදිලා තියෙන්නේ, සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නෑ කියලා බලනවා මම. එය ද 'පුද්ගලයාට මොකුත් වෙලා නෑ.' පුද්ගලයා තමයි දැන් මේ සතිපට්ඨානය වඩන්නේ. ඔය විදියට කරන කොට ආශ්‍රවක්‍ෂය වෙන්නේ නෑ. මාගීඵල ලැබෙන්නේ නෑ. හැබැයි රාග-ද්වේශ-මෝහ කෙලෙස් අඩුවෙනවා, ඒ වෙලාවට. පින් සිද්ධ වෙනවා. ආත්මභාවයත් වැඩිදියුණු කරනවා. මේ කාමභවය ඉක්මවලා ධ්‍යාන දක්වා එන්නත් පුළුවන්.

නමුත් ඒත් පුද්ගලයා,

- හොඳට බලන්න තමන් ම හිතලා දැන් ඉදිරියෙන් කෙනෙක් ඉන්නවා. වෙනදාට මේ අහවල් මහත්තයා කියලා බැලුවා නම් තමන් තමයි මේ අහවල් මහත්තයා කියලා බැලුවේ, දැක්කේ. කෙනා ඉන්නවා.
- හොඳයි, ඒ වෙනුවට 'නෑ. මහත්තයා කියන තැනක තියෙන්නේ කෙස්-ලොම්-නිය-දත්-සම්-මස්-නහර මේ කුණප කොටස් ටිකක් කන බොන ආහාරයෙන් හැදිලා තියෙන්නේ. නැත්නම් පට්ඨ-ආපෝ-තේජෝ-වායෝ සතර මහා ධාතු, කන බොන ආහාරයෙන් හැදිලා තියෙන්නේ' කියලා බැලුවොත්,

දැන් ඉස්සෙල්ලා 'මහත්තයා' දැකපු කෙනා දැන් මේ රූපය කුණප කොටස් ටිකක්, ධාතු මාත්‍රයක් කියලා දකිනවා.

ඔතන තියෙනවා අත්ථං අනත්ථානු සඤ්ජානාති. මගේ ආත්මය, අනාත්මය හඳුනන කියන දෘෂ්ටිය ක්‍රියාව තුළ තියෙනවා.

අපි බොහෝම දෙනෙක් කරන්නේ, ඔහොමයි සතිපට්ඨානය වඩන්නේ. ඕක වැරදි යි. ඔය ක්‍රමයට සතිපට්ඨානය වැඩුවාට ආශ්‍රවක්‍ෂය වෙන්නේ නෑ.

මම මේ පින්වතුන්ට කියලා දෙන්නම්, හොඳට අහගෙන ඉන්න ඕනේ. සතිපට්ඨානය වඩන්නේ ආශ්‍රවක්‍ෂයට නම් ඉස්සෙල්ලා සද්ධම්මය අහගත්ත කෙනෙකුට විතරයි. ඒ වචනය තුළ දුක, දුක ඇතිබව, නැතිබව, නැතිකරන මාගීය කෙට්ටෙලා, කැට්ටෙලා තියෙනවා, ඒ කෙටි අවවාදය තුළ.

ආත්ත ඒ අවවාදය සන්තකයේ තියාගෙන, තමන් ලග තියාගෙන, භාවනා කරන කෙනාට ආශ්‍රවක්‍ෂය වෙනවා. පුද්ගල භාවය දුරුවෙනවා මිසක පුද්ගලයෙක් වඩනවා නෙවෙයි වෙනවා. ආශ්‍රවක්‍ෂය වෙනවා මිසක ආශ්‍රව උපදවන්නේ නැහැ.

මම පින්වතුන්ට පොඩි නිදසුනක් කියන්නම්. උපමාවක් කියන්නම්:

මේ අය වික්‍රපටි බලලා තියෙනවා නේ ද? වික්‍රපටි බලලා තියෙනවා. හොඳට සිහිය පවත්වන්න. සිහිය අරගෙන යන්න මාත් එක්ක. අපි කියමු දැන් අපි ඔක්කෝම එකතු වෙලා ටීටී එකක් දලා හින්දි වික්‍රපටයක් බලනවා! කවුරුත් සතුටෙන් බොහොම කැමැත්තෙන් බලනවා. දැන් ඔය වික්‍රපටය බලන එක අපි පොඩ්ඩක් සතිපට්ඨානයට හරවමු. මොකද, වික්‍රපටය බැලුවත් ලෝභ ද්වේෂ දෙක ඇතිවෙනවා නේ අපට. නේ ද? හොඳට බලන්න, ඉස්සෙල්ලා ම ප්‍රපංච නොකොට, කෙලෙස් උපදවන්නේ නැතුව, කෙලෙස් වශයෙන් උපදවන්නේ නැතුව, අපට තේරෙන දේ පැත්තකින් තබලා, පවතින සැබෑම ස්වභාවයෙන් අපි මෙනෙහි කළොත්, ටීටී එක පැත්තට යොමු වුණොත් ඉස්සෙල්ලා ම අපට හම්බවෙන්නේ වීදුරුව - ටීටී එකේ රූප දිස්වන වීදුරුව යි. වීදුරුවේ සත්ත්වයින් පුද්ගලයින් ඉන්නවා ද? නෑ. වීදුරුව ඇතුළේ කැඩුවොත් එහෙම මොනවා ද තියෙන්නේ? වයර් කැලි තියෙයි, ට්‍රාන්සිස්ටර් කියලා, කන්ඩෙන්සර් කියලා, ඔය වගේ ඒවා

නම් තියෙයි, නේ ද. ඊට පස්සේ ඔය කැලි බැලි ටික ඔක්කෝම එකතු වෙලා ඇස් ඉදිරිපිටට රූපයක් පෙනෙනවා නේ. පැහැදිලියි නේද? මේ පින්චතුන්ට පිළිගන්න පුළුවන් ද, පැහැදිලියි ද, ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් හෝ පුද්ගලයෙක් හෝ සත්ත්ව පුද්ගල ධර්මතාවයක් ඒ තුළ නෑ කියන එක පැහැදිලියි ද? පිළිගන්න පුළුවන් නේ ද? පුළුවන්.

හොඳයි, ඒ රූප දිහා - ඇස් ඉදිරිපිටට ඇවිල්ලා තියෙන්නේ සත්ත්ව පුද්ගල නො වන රූප ටිකක් 'චක්ඛුං අනත්තා, රූපා අනත්තා.' අනාත්ම යි.

බලන්න, ඒ රූප දිහා අපේ මනසේ පුද්ගලභාවය හදලා ඒ රූප ඇතුලේ කෙනෙක් පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා කියලා පෙන්නන හැටි. ඒ චිත්‍රපටය ඇතුලේ ඉන්න පුද්ගලයා අපට ඇත්ත වෙන්නේ නැද්ද? ඇත්ත වෙනවා. ඒ අය මැරුණහම දුක එන්නේ නැද්ද? චිත්‍රපටය ඇතුලේ අය මැරුණහම දුක එන්නේ නැද්ද? එනවා. අසාධාරණ කරන අය එක්ක තරහා යන්නේ නැද්ද? යනවා. එතකොට අසාධාරණයත් - දෑත් අනාත්ම චිත්‍රයක් තියෙන තැනක අසාධාරණයක් මවලා. අසාධාරණය කරන්නාත් මවලා. අසාධාරණයට ලක්වෙච්චි කෙනාත් මවලා තියෙන හැටි බලන්න මනසේ. (මම කියන දේ තේරෙනවාද දන්නේ නැහැ මේ පින්චතුන්ට.)

ඇත්තට ම අසාධාරණයක්, කෙනෙක් තව කෙනෙකුට අසාධාරණයක් කෙරුවා කියන සිද්ධිය චිත්‍රය තුළ, ටීවී එකේ තියෙන චිත්‍රය තුළ, අසාධාරණයක් හෝ, අසාධාරණයක් කළ කෙනෙක් හෝ අසාධාරණයට ලක්වෙච්චි කෙනෙක් හෝ ඉන්නවා ද කියලා බලන්න. නෑ.

රූප ටික වලනය වෙන වෙන වෙන වෙන ගානේ අහවල් කෙනා, අහවල් කෙනා මෙහෙම කළා, අහවල් කෙනාට මෙහෙම කළා, අහවල් දෙයින් කළේ කියලා වේගයෙන් මනසේ විස්තර ටික හදලා මේ පින්චතුන් දන්නවා ද චිත්‍රපටය හදගෙන යි බැලුවේ කියලා. මේ ඇත්තත් මෙව්වර කාලයක් චිත්‍රපටය දැක්කේ අර වීදුරුවේ පතිත වෙච්චි වණි සටහනෙන් නම් වැරදියි.

ඒ වණි සටහන් ටික උදවු කරගෙන වික්‍රපටයක්, කතාවක් හදගෙනයි මේ පින්වතුන් රස විඳලා තියෙන්නේ.

හොඳට නුවණින් මේ පින්වතුන් බැලුවොත්, මේ පින්වතුන්ට පෙනෙයි තිරය මත දිස්වන ඒ වණි සටහන උදව් කරගෙන, අපි සත්ත්ව පුද්ගල භාවයක් හදගෙන තියෙන්නේ කියන එක. හොඳට නුවණින් බැලුවොත් වුවටක්වත් මේ පින්වතුන්ට සැකයක් නැතුව ම ඒක තේරෙයි. මම ඒකයි මුලින් ඇහුවේ, වික්‍රපටයේ ඇස් දෙකට ඉස්සරහින් තියෙන වික්‍ර ටික, සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නොවන ධර්මතාවයක් බව මේ ඇත්තන්ට විශ්වාසද කියලා ඉස්සෙල්ලා ඇහුවේ ඒක යි.

බලන්න අපි කොච්චර මෝඩ ද, දුක හදගෙනයි දුක් විඳින්නේ කියන එක තේරුම් ගන්න. අපි හිතාගෙන ඉන්නේ සැප නම් අපි උපදවාගෙන වින්ද යුතුයි. සැප හදගෙන වින්ද යුතුයි.

නමුත් දුක තියෙන එකක් විඳින්න වෙන්නේ කියලා. මේ පින්වතුන් දන්නවා ද, දුකත් හදගෙනයි විඳින්නේ. ටීවී එකේ යන දර්ශන රාමුව, වික්‍ර ටික එහාට මෙහාට වෙද්දී තව කෙනෙක් පිහියෙන් ඇනපුවහම මැරුණහම තමන්ට අර දුක එන්නේ නැතිවෙයි ද? තව කෙනෙක් තව කෙනෙකුට බැනපු දුක එන්නේ නැතිවෙයි ද? හැම වෙලාවෙම බලන්න ඇස් ඉදිරිපිටට එන රූපය නිසා තමන්ගේ මනසේ ඇතිකරගන්න.

ඕකට කියනවා ප්‍රපංච සංඥාව කියලා. මෙන්න මේ ප්‍රපංච සංඥාව නිසයි රාග ද්වේශ මෝහ තියෙන්නේ.

හොඳයි, දැන් ඉස්සෙල්ලා මේ පින්වතුන් බලාගන්න ඕනේ මෙන්න මේ සිද්ධිය. ඇස් ඉදිරිපිටට ආපු රූපය අනාත්මයි කියලා ඉස්සෙල්ලා අහගන්න ඕනේ - ටීවී එකේ තියෙන රූපය වගේ. ඒ රූපයේ අනාත්ම බව පැහැදිලි වුණහම මේ පින්වතුන්ට ඊශාවට ප්‍රත්‍යක්ෂයි, අපහසුවක් නැහැ, එහෙනම් සත්ත්වයෙක් ඉන්නවා, පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා කියලා ආත්ම හැඟීම, ආත්ම සංඥාව අපේ සිත තුළ උපන් එකක් කියන එක පැහැදිලි යි.

මේ පින්වතුන් රූපයේ ඇත්ත දන්නෙන් නැත්නම්, රූපයේ ඇත්ත නො දන්නා කම නිසා හිත තුළයි ආත්ම සංඥාව පහළවුනේ කියලා දන්නේ නැත්නම්, හිතේ පහළවෙන ආත්ම සංඥාව මේ පින්වතුන් දකින්නේ අර විත්‍රයෙන්. එතකොට සත්ත්වයින් පුද්ගලයින් හම්බවෙන්නේ මේ පින්වතුන්ට විත්‍රයෙන්. පින්වතුන් විත්‍රය දිහා බලාගෙනයි අඩන්නේ. (මම කියන එක තේරෙනවාද කියලා බලන්න.)

අපේ හිතේ තියෙන ගතිය අර විත්‍රය මත පතිත වුණොත්, පින්වතුන්ට ලෝකයක් හම්බවෙනවා විත්‍රය තුළින්. ටීවී එකේ ඉස්සෙල්ලා විත්‍රපටිය කියන තැනක තිබුණේ විත්‍ර මාත්‍රයක්, වණි සටහන් මාත්‍රයක්, රූප මාත්‍රයක් විතරයි, සත්ත්ව-පුද්ගල-ආත්ම භාවයෙන් තොර. ඒ රූපය දකින කොට මේ මනුෂ්‍යයෙක්, මේ ස්ත්‍රියක්, මේ පුද්ගලයෙක් කියන හැඟීම් ටික ඇතිවුනේ අපේ මනසේ යි. අපේ මනසේ ඡායාව, අපේ මනසේ ගතිය ආපසු විත්‍රය මත පිහිටියා ම අපට දැන් විත්‍රපටියක් බලලා සතුටුවෙන්න පුළුවන්. දැන් පෙනෙනවා ටීවී එකෙන් විත්‍රපටිය, දැන් පෙනෙනවා ටීවී එකෙන් මිනිසුන් සත්ත්වයින්.

පින්වතුනි වැඩි දුර ඕනේ නැහැ. අපි ඇත්තම යි කියලා ලෝකයේ කතාවත් ඕක නෙවෙයිද කියලා බලන්න. මේ පින්වතුන්ගේ මේ ඇස් ඉදිරිපිටට ඇවිල්ලා තියෙන්නේ ටීවී එකක, විත්‍රපටියක තියෙන විත්‍රයක් බඳු විත්‍රයක් විතරයි.

අවිචර අජීවීව පෙනෙන ඒ විත්‍රය නිසා උපදින ආත්ම සංඥාව ආපසු විත්‍රය මත පතිත වුනහම ටීවී එක පැත්තෙන් ලෝකයක් හම්බවෙනවා නම්, කතා බොන ආහාරයෙන් හැදුන මේ රූපය ඇස් ඉදිරිපිටට එතකොට අපේ මනස තුළ සත්ත්ව පුද්ගල හැඟීම ඇතිවෙනවා. ඒ හැඟීම ආපසු පෙනෙන දෙය මත පතිත වුනහම, ඇහැට පෙනෙන්න බොහෝ අය ඉන්නවා වෙනවා.

හොඳට බලන්න, බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, යම් කිසි කෙනෙක් මිනිසුන්ගේ ඇඟේ වැදිලා එන හුළඟවත් නැති ඇතක හිටියත් එයා ඉන්නේ තනියම නෙවෙයි. තෘෂ්ණාව දෙවැන්නයි.

තණ්හාවෙන් දෙවැන්නෙක් නිමාණය කරගන්නවා. බලන්න, ගෙදර කවුරුවත් ම නෑ. තමන් තනියම හිටියේ. වික්‍රපටියක් දගත්තහම දැන් තව කට්ටිය එක්ක නෙවෙයි ද ඉන්නේ කියලා බලන්න. ගෙදර කිසිම කෙනෙක් නැති වෙලාවක මේ පින්වතුන් තනියම නම් ඉන්නේ, වික්‍රපටියක් බලන්න ගියොත් දැන් තනියම ද ඉන්නේ? තව කට්ටිය එක්ක නෙවෙයි ද ඉන්නේ? වික්‍රපටිය ඇතුළේ ඉන්න තව සත්ත්වයින් පුද්ගලයින් එක්ක නෙවෙයි ද ඉන්නේ? බලන්න මනසේ තියෙන තණ්හාව කියන ගතියෙන් තව පුද්ගල භාවයක් හදලා තියෙන හැටි! තණ්හාව දෙවැන්නාය කියලා කියන්නේ තනියම තියන්නේ නෑ. තණ්හාවෙන් අනිත් අයව හදනවා.

මේ තණ්හාවට පින්සිද්ධ වෙන්න ස්පඨී ආයතන හයේ බොහෝ දෙනෙක් එක්කයි ඉන්නේ.

ඒ හින්දා තණ්හා ජනෙති පුරිසො - තණ්හාව පුරුෂයාව උපදවයි. වික්‍රපටිය ඇතුළේ වණී සටහනක්, වික්‍රයක් තියෙන තැනක බලන්න තව පුද්ගලයෙක්ව උපද්දලා තියෙන හැටි. තව සත්ත්වයෙක්ව උපද්දලා තියෙන හැටි. උපද්දලා නිකං හිටියා නම් කමක් නෑ. තමන් ම උපද්දලා පුද්ගලයාව, ඒ පුද්ගලයාට කැමැතියි. ඒ පුද්ගලයාට අකැමැතියි. එහෙම නම් කයෙහි කය අනුව බලන්න ඕන 'විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං' - ලෝභ ද්වේෂ දෙක හික්මෙන විදියට නම්, පුද්ගලභාවය උපදවන්නේ නැති විදියට, පුද්ගලභාවය ගෙවෙන විදියට සතිපට්ඨානය වඩන්න ඕන.

ඒකත් මම පැහැදිළි කරලා දෙන්නම්.

මේ පින්වතුන් නුවණකින් දැක්කොත් මේ පින්වතුන්ට පෙනෙයි ටිටි එකකින්, සිනමා ශාලාවකින් දකින වික්‍රපටියකට හම්බවෙන ලෝකයත්, ඒ වික්‍රයක් ඇස් ඉදිරිපිට තියාගෙන මවාගන්න ලෝකයත්, ඇහැ-කන-දිව-නාසය-ශරීරය කියන ටිකේ තියෙන වික්‍ර ටිකත්, ඒ ටික උදව්කරගෙන අම්මා-තාත්තා, දුව-පුතා, සහෝදරයන්ගෙන් යුක්ත මවාගෙන තියෙන ලෝකයත් අතර වෙනසක් නෑ කියලා මේ

පින්වතුන්ට තේරෙයි මේ සතිපට්ඨානය හරියට ඉගෙන ගත්තොත්, වැඩුවොත්.

එදාට

- ‘සබ්බෙ ධම්මා අනත්තාති, යද පඤ්ඤය පස්සති,
අථ නිබ්බිඤ්ඤි දුක්ඛෙ - එස මග්ගො විසුද්ධියා.’

සියළු ධර්මයෝ අනාත්මයි කියලා දැක්කොත් තමයි දුකේ කලකිරෙන්නේ. ටිට් එකක තියෙන චිත්‍රපටිය පෙනෙන තැන චිත්‍රත් සත්ත්වයෙක්ගේ පුද්ගලයෙක් ගේ නෙවෙයි. ඒ සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් කියලා හිතෙන, හිතට එන ගතියත් සත්ත්වයෙක්ගේ පුද්ගලයෙක්ගේ නෙවෙයි කියලා පෙනුන දවසට යි මෙහෙම අනාත්ම ධර්මතාවයක් තියෙන තැනක පුද්ගලභාවයෙන් විඳින දුක ගැන කලකිරෙන්නේ.

එතකොට පින්වතනි ඇත්තට ම අම්මා-තාත්තා-දුව-පුතා-අයියා-අක්කා-නෑදෑයෝ දකින ලෝකයත්, චිත්‍රපටයකින් මේ වෙලාවට මවාගෙන බලන ලෝකයත් අතර වෙනසක් නෑ.

අපි කියමු, මේ ඉදිරියෙන් තියෙන රූපය ඇස් ඉදිරිපිටට ටිට් එකේ ආපු වණි සටහන වගේ, මෙතැන ද ඇස් ඉදිරිපිටට ඇවිල්ලා තියෙන්නේ වණි සටහනක්, චිත්‍ර මාත්‍රයක්. කන බොන ආහාරයෙන් හැදුණු, කෙස්-ලොම්-නිය-දත්-සම්-මස්-නහර වලින් යුක්ත, කුණප කොටස් ටික ඇසුරු කරගෙන පවතින මේ වණි සටහන් මාත්‍රයක්. ඔය සටහන දකින කොට ම ඇස් (ඉදිරිපිටට ආවේ රූපය විතරයි) - මේ විදියට ම, මේ හැඩයට ම හිතේ ඤාණිකව අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් අපි සංස්කාර නිමිත්තක් හදගන්නවා. හදගෙන ඒ නිමිත්තට තමයි - දැන් විස්තර දන්නේ නෑ - මම හදගෙන ඉන්න මගේ ලෝකය කියන්නම් කො - මේ තමයි ලක්ඛණ භාමුදුරුවන්ගේ අයියා කියලා එතකොට එයාගේ නම මේකයි, එයාගේ ගෙවල් මේකයි, ‘ආයුහනා සඞ්ඛාරා’ කියලා කියන්නේ මේ රූපයේ විදියට ම හිතේ නිමිත්තක් හදගෙන ඔය නිමිත්තට තමයි විස්තර ගොඩාක් කවන්නේ අපි.

හැබැයි අපි දන්නේ නෑ මේ රූපය ඇස් ඉදිරිපිටට එනකොට රූපය අනාත්ම යි. අනාත්ම රූපය ඇස් ඉදිරිපිටට එනකොට ඒ විදියට ම හිතේ නිමිත්තක් හදගෙන ඔය නිමිත්තට විස්තර කැව්වහම, ඒක දන්නේ නෑ, මේ විස්තර ටික ඔක්කෝම මේ රූපයට අයිතියි කියලා අපි රැවටෙනවා. දැන් මේ රූපය ඇස් ඉදිරිපිටට එන ගානේ අපි අර හදගත්ත, අලුත්වැඩියා කළ, ලක්ඛණ භාමුදුරුවන්ගේ අයියා කියන විස්තර ටික සිහි වෙනවා.

මේ ඇස් ඉදිරිපිටට ආපු රූපය මොකුත් ම දන්නේ නෑ. අනාත්ම යි. එයා මේ පෙනන දේ අරඬයා නිමිත්තක් හදගෙන හිතුවොත්, අතීත-අනාගත-වර්තමාන කියන තුන් කාලයෙන් ම ඇහෙන් බලා දත යුතු මේ රූපය කෙරෙහි එයාව යට කරනවා. දැන් මේ රූපය ලක්ඛණ භාමුදුරුවන්ගේ අයියා නෙවෙයි. ලක්ඛණ භාමුදුරුවන්ගේ අයියා කියන ගති ටික තියෙන්නේ මගේ මනසේ යි. මගේ මනසේ තියෙන ගති ටික උපද්දන්න, පවත්තන්න මේ රූපය උපකාරයි. සතර මහා ධාතුවෙන් හැදුණු මේ රූපය, මගේ මනසේ 'ලක්ඛණ භාමුදුරුවන්ගේ අයියා' කියන ගති ටික සිහිපත් කරවන්නත්, සිහිපත් කළ ගතිය පවත්වන්නත් උපකාර වෙලා තියෙන්නේ. නමුත් මේ රූපය උදව් කරගෙන අපේ මනසේ ප්‍රපංච නිමිත්තක්, නැත්නම් තණ්හාව උපද්දලා තණ්හාව පවත්වන එකයි මේ රූපය ඇසුරු කරගෙන කරන්නේ කියලා අපි දන්නේ නෑ. ඒ හින්දා අපි රැවටිලා තියෙන්නේ 'මේ රූපය යි කෙනා' කියලා.

දැන් අපි බැලුවොත් අපේ ලක්ඛණ ස්වාමීන් වහන්සේගේ අප්පච්චි - මේ පින්වතුන් කාටත් සිහිකරන්න පුළුවන්. දැන් ඔය සිහි කළේ මොකක් ද කියලා මේ පින්වතුන් දන්නවා ද? යම් දවසක අර චිත්‍රපටයක තියෙන වණි සටහන වගේ, කන බොන ආහාරයෙන් හැදුණු සතර මහා ධාතුව ඇසුරු කරගෙන, ඇස් ඉදිරිපිට වණි සටහනක් හිටගන්නා නම්, රූපයක් ඇස් ඉදිරිපිටට ආවා. එව්වර ම යි. ඒ රූප සටහන ඒ විදියට ම හිතට අරගෙන - හරියට මම උපමාවක් කළොත්, චිත්‍ර අඳින මනුස්සයෝ ඉන්නේ. චිත්‍ර අඳින මනුස්සයෝ දිය ඇල්ලක් ගාවට හෝ ගහක් ගාවට ගිහිල්ලා, තීන්ත, දිය සායම් අරගෙන, බෝඩි එකක් අරගෙන, අර චිත්‍රය දිහා, ඒ කියන්නේ දිය

ඇල්ල දිහා බල බලා ලස්සණට සිතුවම් කරනවා නේ ද? චිත්‍රයක් අඳිනවා නේ ද? ඒ වගේ මේ පින්වතුන් දන්නවා ද සතර මහා ධාතූ රූපය දිහා බලාගෙන, මේ සිත්තරා මේ විදියට ම චිත්‍රයක් අඳිනවා හිතේ. ඉදිරියෙන් තියෙන දිය ඇල්ල දිහා බලාගෙන, සිත්තරෙක් සිතුවමක් අඳින්නාක් වගේ, අග්‍රාතවත් පෘතග්ජනයා මොකද කරන්නේ, මනා වූ අග පසග ඇති පංච උපාදනස්කන්ධයක් නිර්මාණය කරගන්නවා මනසේ මේ රූපය උදව් කරගෙන. මේ රූපය බලාගෙන මේ විදියට ම, හොඳට අතපය මුණ කට දලා හිතේ රූපයක් හදගන්නවා. හදලා ඒ රූපය නම් කරනවා 'මේ මම', නැත්නම් 'මේ අහවල් පුද්ගලයා' 'මේ භාමුදුරුවෝ', 'ලක්ඛණ භාමුදුරුවෝ, එයාට අයියලා මෙව්වර ඉන්නවා, අක්කලා මෙව්වර ඉන්නවා' කියලා දැන් හිතේ හදගත්ත රූපයට තමයි අපි සම්පූර්ණ නම් කරන්නේ. මේ මහාභූත රූපය බලාගෙන සිත්තරා මේ හිත පැත්තේ වෙනම සිතුවමක් ඇඳලා, ඒකයි නම් කළේ කියලා දන්නේ නෑ අපි.

ඕකට තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා කියලා කියන්නේ. මේ සංඛාර නිමිත්ත, කම් නිමිත්ත. ඒක නොදන්නා නිසා මේ අරමුණේ විඥනය පිහිටනවා, මේ හිතපු, කියපු, කරපු දේ මේ පෙනෙන දේට අයිතියි කියලා අපි රැවටෙනවා. දැන් සිත්තරා බාහිර තියෙන රූපයක් බලාගෙන චිත්‍රයක් ඇන්දෙත්, ඒ චිත්‍රයට යි එයා නම් කරන්නේ - 'මේක තැඹිලි ගහක්. මේක පොල් ගහක්, මේක දිය ඇල්ලක්' කියලා නම් කරන්නේ. අර රූපය ඇස් ඉදිරිපිටට එන ගානේ මේ තමන්ගේ විස්තරය තමන්ට සිහිපත් වෙන එකක් තියෙන්නේ. ඒ වාගේ ඇස් ඉදිරිපිට මේ රූපය තිබුණොත්, මේ රූපය හම්බ වෙන කොට ම, මේ රූපය පැත්තට නැඹුරු වෙන කොට ම වෙන්තේ මොකක් ද? ඔය රූපය විදියට ම හිතේ රූපයක් හදනවා. හදලා, ඒ රූපය නම් කරනවා, 'මේ හැඩයට තමයි භාමුදුරුවෝ කියන්නේ.' දැන් මේ පින්වතුන්ගේ හිතේ තමයි තියෙන්නේ මේ හැඩය 'භාමුදුරුවෝ' කියලා. නිමිත්ත. ඇස් ඉදිරිපිටට වණි සටහන, සතරමහා ධාතූව ඇසුරු කරන වණි සටහන ඇස් ඉදිරිපිටට එන කොට ම, තමන් හදගත්ත නිමිත්තත්, නිමිත්තේ විස්තර ටිකත්, 'ආ, භාමුදුරු නමක්' කියන ටික සිහිවෙනවා. ඒකයි මේ විස්තරය දකින්න, ඔය විස්තරයයි

පින්වතුන්ට ටීටී එකෙන් ඉදිරිපත් වෙන්නේ. ටීටී එකෙන් වණි සටහන දකින කොට ම, ඔය විදියට ම සිතේ නිමිත්තක් හදලා, ඒ නිමිත්තට 'හාමුදුරුවෝ' කියලා පින්වතුන් හදගෙන තියෙනවා නේ. අර වණි සටහන දකින කොට ම හිතේ තියෙන 'හාමුදුරුවෝ' නැගිටිනවා.

නමුත් පින්වතුන් දන්නේ නෑ, මේ මගේ හිතෙයි 'හාමුදුරුවෝ' කියන හැඟීම යෙදුනේ කියලා දන්නේ නැහැ. එතකොට පින්වතුන්ට හාමුදුරුවෝ පෙනෙන්නේ බාහිරෙන්. බාහිර ඉන්න කෙනෙක්, දෙවැන්නෙක් නිමිණය කර ගන්නවා. දෑත් දෙවැන්නෙක් ඉන්න හින්දා ඉන්න කෙනාට කැමැතියි අකැමැතියි - දෑත් හාමුදුරුවන්ට බණින්නත් පුළුවන්, ගහන්නත් පුළුවන්, හොඳ කියන්නත් පුළුවන් - අනාත්ම තැනක දෙවැන්නෙක් නිමිණය කර ගන්නා.

එතකොට මෙබඳු වූ ඇස් ඉදිරිපිටට එන්නේ වක්බු සම්පස්සයෙන් උපන්න රූප සංඥාවක් විතරයි. ඒ රූප සංඥාව එන කොට ම ප්‍රපංච සංඥාවක් උපදවා ගන්නවා අපි මේ හාමුදුරුනමක්, පුද්ගලයෙක් කියලා. දෑත් ඒ ප්‍රපංච සංඥාව සිහිවෙන්න ඒ හැඩය තියෙන ඕනෑම තැනක් ඇති. ඔය වණි සටහන විඩියෝ පටයක තිබුණත් හාමුදුරුනමක් කියන එක එනවා. පත්තර කඩදසියක තිබුණත් හාමුදුරුනමක් එක එනවා. කන බොන ආහාරයෙන් හැදුන රූපයක තිබුණත් හාමුදුරුනමක් එක එනවා. හොඳට තේරෙයි පින්වතුන්ට, මේ රූපය නිසා තමන්ගේ හිතේ හදගන්න ප්‍රපංච සංඥාවක් තියෙන්නේ කියලා.

ඔන්න ඕකයි වැරද්ද. දෑත් මේ වැරද්ද ලිහන්නේ මෙන්න මෙහෙම යි. කොහොම ද? සතිපට්ඨානයේ විතරම ම යි මේ වරද්ද, කායගතාසතියෙන් විතරම ම යි මේ වැරද්ද ලිහන්න තියෙන එක ම උපාය. වෙන ක්‍රමයක් නෑ.

තමන්ගේ මනසේ උපදින ගතිය, 'හාමුදුරුවෝ' කියන ගතිය මේ රූපයට අයිති වුණොත්, පින්වතුන්ට 'හාමුදුරුවෝ' ලෙඩවෙලා, හාමුදුරුවෝ අපවත් වෙලා' වෙන දුක් විඳින්න වෙයි. මේ පින්වතුන් දුක්කොත් හැම වෙලාවෙ ම 'හාමුදුරුවෝ' කියන අදහස එන කොට තමන් දන්නවා රූපය අනාත්ම යි. අනාත්ම රූපය නිසා, ආත්ම

සංඥාවක් තමන් තුළ ආවේ කියලා ඉගෙන ගත්ත එකයි මේ කතා කරපු එකෙන් කලේ.

තමන්ගේ හිතේ තියෙන ආත්ම සංඥාව රූපය මත පිහිටන්නේ නැති විදියට, පිහිටන්න නොදෙන විදියට, පිහිටන්න කලින් කායගතාසනිය එළඹිය යුතුයි. කායගතාසනිය වඩන්නේ මොකට ද? හිතේ තියෙන මේ ආශ්‍රවක්‍ෂයට යි. මේ රූපය දකින කොට ම 'භාමුදුරුවෝ' කියන අදහස එනවා නම්, 'භාමුදුරුවෝ' කියන මගේ අදහස ආපහු රූපයට පතිත වෙන්න නො දී, රූපයට බැසගන්න නො දී, රූපයේ ඇත්ත පෙන්නන්න. දැන් එයා දන්නවා මේ රූපය සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නෙවෙයි, අනාත්මයි. අර ටීටී එකකට උපමා කරලා තියාගෙන බලනවා, රූපය අනාත්ම යි. අනාත්ම රූපය දකින කොට ම 'ලක්ඛණ භාමුදුරුවෝ' - දැන් මෙව්වර කාලයක් අපි හිතුවේ මේ රූපය ලක්ඛණ භාමුදුරුවෝ කියලා නේ. නෑ. මේ රූපය දකින කොට ම 'ලක්ඛණ භාමුදුරුවෝ' කියන හැඟීමක්, නිමිත්තක් අපි හදගන්නවා.

අපේ හිතේ ඇතිවෙන මේ හැඟීම ආපහු මේ රූපය මත පතිත වුණොත්, මේ රූපය ලක්ඛණ භාමුදුරුවෝ වගෙයි පෙනෙන්නේ. නිදසුනක් හැටියට මම ගත්තේ ටී.ටී එකේ වුණත් අනාත්ම යි රූපය. ඒක නිසා ඇතිවෙන මේ මනුෂ්‍යයෙක් කියන හැඟීමක් ඇතිවුණොත්, මගේ හිතේ ඇතිවෙන හැඟීම ඒ රූපය මත පිහිටියොත් ටී.ටී එක අතුළේ මිනිස්සු පෙනෙයි. ඒ වැරද්දමයි මේ වෙලා තියෙන්නේ. මේ පින්වතුන්ට ඇහෙන්නව අය බලන්න පුළුවන්, අනිත් අය ගැන කතාකරන්න පුළුවන් මේ වැරද්ද වෙලා තියෙන්නේ ඔන්න ඔය අවිද්‍යාව මත ම යි. ඒ නිසා මේ රූපය දකින කොට 'ලක්ඛණ භාමුදුරුවෝ' කියන අදහස එනවා නම් 'ලක්ඛණ භාමුදුරුවෝ' කියලා බාහිරය සිහිකරන්න හදන කොට ම මේ පින්වතුන් ඇත්ත පෙන්නන්න - නැහැ, එහේ ලක්ඛණ භාමුදුරු කෙනෙක් නෑ. එතැන තියෙන්නේ කෙස්-ලොම්-නිය-දත්-සම්-මස්-නහර-ඇට-ඇට මිදුළු වලින් යුක්ත, කන බොන ආහාරයෙන් හැදුන රූපය, ඇසුරු කරගෙන තියෙන වණ්ණ සටහන - ඒ සටහන දකින කොට, ඒ සටහන 'කෙනෙක්, භාමුදුරු

නමක්, ලක්ඛණ භාමුදුරුවෝ” කියලා හිතන්නේ මම, තමන් කියලා බලනවා. තමන්ගේ ඒ ගතිය ඒ රූපයට තියන්නේ නෑ.

අපි කියමු, ‘අම්මා’ කියලා සිහිවෙනවා. සිහිවුනහම සතිපට්ඨානය වඩන්න හොඳ වෙලාව යි. මේ ‘අම්මා’ කියන ගතිය, මගේ මනසේ දැන් ‘අම්මා’ කියලා කියන හැඟීම, ‘අම්මා’ කියන ගතිය, සතරමහාධාතු රූපයට බැසගන්න නො දී, සතරමහාධාතු රූපයට අයිතියි කියලා අයිති වෙන්න නො දී, රූපයේ ඇත්ත පෙන්නන එක තමයි කායගතාසතිය කියලා කියන්නේ. දැන් මට ‘අම්මා’ කියලා සිහිවෙන කොට, වෙනදට නම් අම්මා ගැන මට හිත හිතා සතුටුවෙන්න පුළුවන්. හිත හිතා දුක් වෙන්න පුළුවන්. නමුත් කායගතාසතිය වඩන කෙනාට එහෙම හිත හිතා සතුටුවෙන්නත් බෑ, දුක්වෙන්නත් බෑ. මොකද, ලෝභ ද්වේෂ දෙක හික්මෙන විදියටයි මෙයාට මේක කරන්න වෙන්නේ. ‘අම්මා’ කියලා සිහි වෙන කොට ම බාහිර අම්මා ඉන්නවා කියල යි සිහිවෙන්නේ. සිහිවෙන කොට ම කරන්නේ මොකක් ද? නැහැ, එතැනද කෙස්-ලොම්-නිය-දත්-සම්-මස්-නහර, කන බොන ආහාරයෙන් හැදුන රූපය, ඇසුරු කරගෙන තියෙන රූපය දකින කොට ‘අම්මා’ කියන අදහස ඇතිවෙන්නේ මට නේ කියලා බලන්නේ. ඒ රූපය නිසා ‘අම්මා’ කියන අදහස ඇතිවෙනවා. තමන් ‘අම්මා’ කියලා ඒ රූපය දිහා බලන්නේ නෑ. ඒ වුනාට පෙන්නනවා, ‘නෑ ඒ වුනාට අම්මා එහේ ඉන්නවා නේ’ කියන අදහසයි එයි. එතකොට තමන් තකානුකූලව පෙන්නන්න ඕනේ, “හොඳයි, පොටෝ එකක් දැක්කත්, පත්තර කඩදසියක් දැක්කත්, රූපය දකින කොට ම ‘අම්මා’ කියන හැඟීම එනවා නේ. එතකොට ඒ ‘අම්මා’ කියන හැඟීම එන්නේ රූපය දකින කොට ම මගේ හිතේ තියෙන ගතිය සිහිවෙලායි කියන එක තේරෙනවා නේ” ද කියලා. එතකොට ආයෙත් හිතට අරක ගලයි. ‘හරි ඒ පොටෝ එකක් නේ. වණි සටහනක් නේ. ඒ වුනාට මම කියන අම්මා යන්න පුළුවන්. එන්න පුළුවන්. කනවා, බොනවා, උයනවා’. ඔහොම තමයි අපේ කෙලෙස් වැඩ කරන්නේ. එහෙම තර්ක කරයි.

එතකොට හොඳයි විඩියෝ පටයක අර එනවා කනවා බොනවා කියන රූපය දැක්කොත්? අම්ම එනවා යනවා කනවා බොනවා කියලා ක්‍රියාකාරකම් කරන රූපත් පෙනෙනවා නේ කියලා එතකොට ඒ හැම

තැනකදීම පෙන්නන්න රූප ටික අනාත්ම යි. අනාත්ම රූප ටික නිසා තමන් තුළ පුද්ගලයෙක් සත්ත්වයෙක් කියන ආශ්‍රව යෙදිලා තියෙන්නේ කියන එක බලන්න. දෙපැත්තක් තියෙන්නේ.

ලෝකයා කියන්නේ මනසේ තියෙන ගතිය සතර මහා ධාතුව මත පතිත වෙලා, සතර මහා ධාතුවකින් ලෝකය දකින මට්ටමට තමයි 'ලෝකය' කියලා කියන්නේ. මනසේ තියෙන ගතිය රූප-ශබ්ද-ගන්ධ-රස-පොට්ඨබ්බ-ධම්ම කියන ආයතන ටිකට වපුරලා ආයතන ටිකේ සත්ත්වයින් පුද්ගලයින්ගෙන් සැප දුක් විදින මට්ටමට තමයි ලෝකය කියලා කියන්නේ.

ඒ කියන්නේ මනසේ තියෙන ගතිය ටීච් එක මත වපුරලා තමයි චිත්‍රපටයක් බලන්නේ. නිකම්ම චිත්‍රයක් නම් බලන්න දෙයක් නෑ. ඒ චිත්‍රය දකින කොට තමන්ගේ මනසේ ඇතිවෙන සත්ත්ව පුද්ගල හැඟීමක් තියෙනවා නම් ඒ සත්ත්ව පුද්ගල හැඟීම ආපහු - 'කම්මං බෙත්තං. විඤ්ඤාණං බීජං, තණ්හා ස්නෙහො' - දැන් මනුෂ්‍යයා, සත්ත්වයා, පුද්ගලයා කියන මේ හැඟීමට තමයි විඤ්ඤාණය කියලා කිව්වේ.

කම්මං බෙත්තං කියලා කිව්වේ, කෙත කිව්වේ රූපය යි. තණ්හාව වැසි ජලය කියලා කිව්වේ. කැමැත්තත් තියෙනවා. මනුෂ්‍යයා කියන ගතියට සිත - මේ මනුෂ්‍යයා කියන ගතිය කමිය නමැති කෙතේ, නැත්නම් රූපය පැත්තේ වැපුරුවහම, රූපය පැත්තට දූමමහම පින්වතුන්ට හම්බවෙනවා රූප ලෝකයෙන් මනුස්සයෙක්. දැන් ඉන්න මනුස්සයා එක්ක ඇලෙන්න ගැටෙන්න පුළුවන්, ගහ බැන ගන්න පුළුවන් ඕනේ තරම්. රණ්ඩු වුණ හැකි යි ඕන තරම්. හොඳට බලන්න චිත්‍ර ටිකක් තියෙන තැනක මනසේ තියෙන ගතිය චිත්‍ර මත වපුරලා නෙවෙයි ද චිත්‍ර ටිකක් බලන්නේ කියලා. චිත්‍රපටියක් බලන්නේ කියලා. චිත්‍රපටියක් නෑ, හදගෙන යි බලන්නේ කියලා.

ඒ වගේ සතරමහාධාතු සහ උපාදය රූප ඇස් ඉදිරිපිටට එනකොට, ඒ මහාභුත සහ උපාදය රූප ටික අරභයා මනසේ මේ අම්මා, තාත්තා, දුව, පුතා, අයියා, අක්කා, රත්තරන්, රිදී, මුතු, මැණික්

කියලා ඇතිවෙන ගති ටික ආපහු ස්පෂී ආයතන හයට වපුරලා, ආපහු රූපායතනයට වපුරලා, රූප ලෝකයේ සත්ත්වයින් ඇසුරු කරමින්, රන් රිදී මුතු මැණික් ඇසුරු කරමින් ඉන්න අයයි අපි. (මේ කියන එක කොච්චර දුරට තේරෙනවාද කියලා මම දන්නේ නෑ. නමුත් ඇත්ත කතාව ඕකයි.) වික්‍රපටියක තියෙන දේ තමයි මට කියන්න තියෙන එක ම නිදසුන.

- එතකොට ලෝකය උපද්දවාගෙන යි පරිහරණය කරන්නේ.
දුක උපද්දවාගෙන යි අපි පරිහරණය කරන්නේ.

දුකෙන් මිදීමේ මග තමයි සතිපට්ඨානය. දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී ප්‍රතිපදාව. මොකට ද?

තමන්ගේ මනසේ තියෙන ගති ස්පෂී ආයතන හයට වපුරන්න නො දී, රූපයේ ඇත්ත ඇතිහැටියේ පෙන්නන්න. කායගතාසතිය.

ටීටී එකේ ඇස් ඉදිරිපිටට ආවේ වණි සටහනක් කියලා පෙන්නුවොත්, ඒ වණි සටහන දකින කොට 'පුද්ගලයා' කියන අදහස තමන්ට යි එන්නෙ කියලා බලනවා. රූපය දකින කොට පුද්ගලයා එනවා. ඒ ටීටී එක දිහා බලාගෙන පුද්ගලයෙක් ගැන හිතන්න එයා මෝඩ නැහැ. එහෙ නිසා 'පුද්ගලයා' කියන හැඟීම මෙහේ ආවාට, ඒ පැත්තේ පුද්ගලයෙක් නෑ.

ඒ වගේ මේ ඇස් ඉදිරිපිට තියෙන රූප ටික නිසා තමන්ට සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් කියන හැඟීම එන්න පුළුවන්. තමන්ට එනවා. නමුත් මේ සතර මහාධාතු රූප ඇතුළේ සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා කියලා දකින්න එයා මෝඩ නෑ. එයා අනිත් පැත්තට දකිනවා. නැහැ, එතැන තියෙන කන බොන ආහාරයෙන් හැදුණු, කෙස්-ලොම්-නිය-දත්-සම්-මස් නහරයෙන් යුක්ත රූපයක් නේ කියලා.

ආශ්‍රවක්‍ෂය කියලා කියන්නේ පින්වතුනි, රූපය නිසා තමන් තුළ යි සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් කියන හැඟීම යෙදුනේ. ඒක නො දෑන මේ හැඟීම රූපයට අයිතියි, අයිතියි, අයිතියි කියල වැරදි හුරුවක් තියෙනවා. ඔන්න ඔය හුරුව ගෙවන විදියට සතිපට්ඨානය වඩනවා

නම් ආශ්‍රවක්‍ෂය වෙනවා. එතකොට ඒ සනිපට්ඨානය වඩන එක අර ඉස්සෙල්ලා කිව්වාට වඩා වෙනස්.

ඉස්සෙල්ලා මේ රූපය නිසා ආධ්‍යාත්මික ක්ලේශයක් ඇතිවෙලා, ඒ ක්ලේශය නැවත මේ රූපය මත පතිත වෙලයි තියෙන්නේ කියලා දැනුමක් නැතුව, පුද්ගලයා තව පුද්ගලයා කියලා හම්බුවෙන තැනක කුණප කොටස් බැලුවේ.

නමුත් මෙතැන එහෙම නෑ. සම්පූර්ණ අවිද්‍යාව හෙළි වෙනවා. රූපයේ ඇත්ත ඇතිහැටියේ නො දන්නාකම නිසා, තමන්ගේ මනස තුළ සත්ත්ව පුද්ගල හැඟීමක් ඇතිවෙලා, ඒ ධර්මතාවය මේ රූපය මත පතිත වෙච්ච නිසා, ඕකට තමයි 'ආරම්භණමෙතං විඤ්ඤාණස්ස ධීනියා' - අරමුණේ විඤ්ඤාණය පිහිටනවා කියලා කියන්නේ.

මේ පෙනෙන රූපාරම්භණයේ දැන් මම 'මනුස්සයෙක්' කියන ගතිය තමයි මගේ කමී සිත, කමී විඤ්ඤාණය. මේ පෙනෙන රූපාරම්භණයට මගේ විඤ්ඤාණය පිහිටියොත්, මේ රූපය කෙනෙක් වගෙයි මට පෙනෙන්නේ. ඔන්න ඔය ගතිය අයින් කරන්න බලන එකට තමයි, 'ආශ්‍රවක්‍ෂය' කියලා කියන්නේ.

දැන් මට පෙනෙන්නේ එක දෙයයි. මේ මුලු ලෝකයම කියලා කියන තැනක හරියට අභිරූපණ රංගනකයක් වගෙයි කියලා. අභිරූපණ රංගන බලලා තියෙනවා ද? අහලා තියෙනවා ද? මොකුත් කියන්නේ නැහැ. එයා එක එක ඒවා කරනවා. ඒ කියන්නේ රූප හෙළවෙනවා. කෙනා කෙනා ලෝකය මවාගන්නවා. හිතාගන්නවා. 'ආ දැන් මෙහෙම කළා, දැන් මෙහෙම කළා, දැන් මෙහෙම කළා' කියලා, රූප ටික සෙලවෙන්න, සෙලවෙන්න කෙනා ලෝකය මවාගන්නවා. හැබැවට ම අම්මා-තාත්තා-අයියා-අක්කා ඉන්න මුලු ලෝකය ම අභිරූපණ රංගනයක්. සතරමහාධාතුව හෙලවෙන්න හෙලවෙන්න, 'ආ දැන් හිටගත්තා, දැන් ඉඳගත්තා, නිදගත්තා, ඇවිද්ද, බැන්නා, ගැහුවා' කියන කාරණා ටික අපේ මනසේ හදගන්නවා.

ඉතින් මේකේ වටිනාම දේ ඕක නෙවෙයි. මම කිව්වේ අන්න අර සතිපට්ඨානය වඩනා ආකාරය ඉගෙනගන්න කියලා. සතිපට්ඨානය වඩනා ආකාරය කියලා කිව්වේ,

පින්වතුන්ට පැත්තකට වෙලා ඉන්න කොට,

- ස්පඨ්ඵ ආයතන හයේ ඉන්න පුද්ගලයෝ සත්ත්වයෝ සිහිවෙයි.

ඒ කියන්නේ අම්මා-තාත්තා අයියා-අක්කා ගැන සිහිවෙයි. සිහිවෙන හැම වෙලාවක ම තමන්ගේ හිතේ තියෙන අම්මා-තාත්තා-අයියා-අක්කා කියන මේ ගතිය, බාහිර රූප ශබ්ද පැත්තට තබන්න එපා. තබන්න ඉඩ නො දෙන විදියට සතිපට්ඨානය වඩන්න. එතන තියෙන රූපයේ ඇත්ත ඇතිහැටියේ පෙන්නන්න. ‘තාත්තා’ කියලා සිහිවුණොත්, ‘ආ තාත්තා ඉන්නවා නේ’ කියලා ඔහේ හිත හිතා යන්න එපා. ‘නෑ, එතැන ද තියෙන්නේ, ‘කන බොන ආහාරයෙන් යුක්ත, කෙස්-ලොම්-නිය-දත්-සම්-මස්-නහර-ඇට-ඇට මිදුළු වලින් යුක්ත රූපය යි. ඒ රූපය ඇසුරු කරගෙන පවතින වණි සටහන, චිත්‍රය ඇස් ඉදිරිපිටට එනකොට ම තාත්තා කියන ගතිය ඇතිවෙන්නේ තමන් තුළ නේ’ කියලා බලනවා. ඒ රූපය දකින කොට ‘තාත්තා’ කියන ගතිය තමන් තුළ ඇතිවෙනවා. තමන්ට ඒ රූපය ‘තාත්තා’ කියලා බලන්න බැහැ. අනිත් පැත්තට යන්නේ නෑ. චිත්‍රපටිය දකින කොටත් ‘තාත්තා’ කියන ගතිය ඇතිවෙයි, තමන් තුළ. හැබැයි තිරය ඇතුළේ තාත්තා නෑ. රූපය දකින කොට ‘තාත්තා’ කියන අදහස ඇතිවෙයි. අනිත් පැත්තට යන්නේ නෑ. ඇත්ත පෙන්නන්න ඕනේ.

පින්වතුනි අපි තාම අදක්‍ෂ නිසයි - මේ පූර්විභාග ප්‍රතිපදාව කියලා කියන්නේ කෙස්-ලොම්-නිය-දත්-සම්-මස්-නහර කියලා කුණප කොටස් බලන්න කියලා කියන්නේ මේ සතිපට්ඨානයේ ඉතාමත් ම ප්‍රාථමික මට්ටම යි. අපි නිකමට කිව්වොත්, ටීටී එක ඇතුළේ පුද්ගලයෙක් පෙනෙනවා නම් ටීටී එක ඇතුළේ තියෙන රූපය අපි විදහණා කළොත් හරි ද, ඒ රූපය හැදිලා තියෙන්නේ කෙස්-ලොම්-නිය-දත්-සම්-මස්-නහර, කන බොන ආහාරයෙන් කියලා බැලුවොත් හරි ද? තියෙනවා ද එහෙම රූප? නෑ. නමුත් එහෙම නැතුව වණි සටහනක්

නේ ද. මේ තියෙන්නේ එහෙම ම යි. නමුත් අපට එහෙම - එතැනට අපි දක්න නෑ.

ඒ හින්දා ඉස්පෙල්ලා කුණප කොටස් හැටියට බලලා, ඒ මත පතිත වෙච්චි චිත්‍රයක් කියලා බලලා තමයි මේ වැරද්ද හදුනන්න වෙන්නේ. මෙන්න මේ විදියට කටයුතු කරනවා නම් කෙනෙක්, එයාට කියනවා බ්‍රහ්මචරියාවේ හැසිරෙනවා කියලා.

- මේ බ්‍රහ්මචරියාව සියළුම කාමරාගය ගෙවාදමනවා. සියළුම රූපරාගය ගෙවා දමනවා. සියළුම අරූපරාගය, හවරාගය ගෙවා දමනවා. මේ අස්මි මානය, මේ 'මම' කියන හැඟීම, මානය සම්පූර්ණයෙන් ම ගෙවලා දනවා, උගුල්ලලා දනවා.

ඒ නිසා මෙන්න මේ සතිපට්ඨානය වඩන ක්‍රමය ඉගෙන ගෙන මෙන්න මේක කරන්න. බුදුරජාණන් වහන්සේලා ලෝකයේ පහළවුනේ මෙන්න මේ සතිපට්ඨානය වඩන හැටි කියලා දෙන්න යි. මේ එක පොඩි වැරද්දක් විතරයි තියෙන්නේ, පොඩි තැනක් විතරයි තියෙන්නේ අල්ලාගන්න. ඒ ටික තේරුණොත් ඒකාන්තයෙන් ම එයා නිවනට ම ගහගෙන යනවා. නතරවෙන්නේ නෑ.

සම්පූර්ණ ලෝකය කියලා හම්බවෙන තැනක මේ තරම් මෝඩකමක් තුළ ද තියෙන්නේ කියලා එයා මෝඩකම එක්ක ලැජ්ජා වෙනවා. ටීටී එකේ තියෙන පින්තූර ටීකේ සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් මවාගෙන සතුටුවෙන්න, දුක්වෙන්න තරම් තමන් මෝඩ ද කියලා එයා ලැජ්ජා වෙන දවසක් එනවා.

ඒ ඇත්ත නො දකින තාක් ටීටී බලලා සතුටු වුණ හැකියි. ඒ සතුටුවෙන්නේ දුකේ යි. ඇයි ඒ? ටීටී එක බලලා සත්ත්ව පුද්ගල හැඟීම යම් සේ තමන් තුළ උපදිද, ඒ වගේම පින්වතුන් දන්නවාද මහළු බව, මේ රූපයක් දකලා මහළු බවක් තමන් තුළ උපදිනවා ඒ වගේම. මරණයත්, මරණ දුකත් තමන් තුළ උපදිනවා. ලෙඩවීමේ දුකත් තමන් තුළ උපදිනවා. ජාති-ජරා-මරණ-සෝක-පරිදෙව-දුක්බ-දෙමනස්ස-උපායාස ධර්මයන් උපදිනවා තමන් තුළ, මේ රූපය පිරිසිදු නො

දැක්කොත්. පින්වතුන්ට වික්‍රපටියේ චිත්‍රය පිරිසිදු නොදන්නා කොට ජාති-ජරා-මරණ කියන ධර්මතා ටිකෙන් දුක් විඳින්න පුළුවන් නේ ද ඒක දිනා බලාගෙන?

ඒ වගේ පින්වතුන් මේ අනාත්ම රූපයාගේ අනාත්ම ස්වභාවය තේරුම් නො ගන්නා තාක් ජරා-මරණ-සෝක-පරිදෙව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයන්ගෙන් යුක්තයි. ඒ දුකෙන් මිදෙන්න පුළුවන්කම ලැබෙන්නේ මේ පින්වතුන්ට මේ රූපය පිරිසිදු දැකපු දවසට යි.

ඉතින් ඒ නිසා කායගතාසනිය වඩන්න ක්‍රම පොත්පත් වලින් ඉගෙනගන්න. ඒක වැරදි නෑ, හරි. හැබැයි අර්ථය අතේ තියාගන්න ඕන. ඒ මොකද, එළියේ රූපය බලන්නේ තමන්ගේ මනසේ තියෙන ආශ්‍රව ගෙවා දැමීම සඳහා යි. කෙනා බලනවා නෙවෙයි. දැන් 'මම' කිව්වොත්, දැන් 'මම' මේ භාමුදුරුවෝ, දැන් 'මට' හිතෙනවා 'මම' කියලා. දැන් 'මම' මේ රූපයේ කෙස්-ලොම්-නිය-දත්-සම්-මස්-නහර කුණප කොටස් ටිකක් කියලා බැලුවොත් පුද්ගලයා තමයි ඉන්නේ - බලන්නේ මේ. සතිපට්ඨානය මෙහෙම වැඩුවාට ආශ්‍රව ගෙවෙන්නේ නෑ.

නමුත් ඕක අනික් පැත්තට කරනවා. මේ රූපය දකින කොට කෙනෙක් කියන හැඟීම ම ඇතිවෙනවා. ඔන්න දැන් මේ වෙලාවෙදි 'මම', 'පුද්ගලයා' කියන එක පරිවර්තනය වෙලා, මේ අරමුණ කෙනෙක් කියන බවට පරිවර්තනය වෙලා. (මම කියන එක තේරෙනවා ද?) ඒ කියන්නේ ඉස්සෙල්ලා මේ අරමුණ දකින කොට මෙතැන තිබුණ ගතිය මේ 'මම' යි. 'මම' මේ කෙනා දකිනවා කියන එක යි. දැන් මෙතැන මේ අරමුණ දකින කොට ම, 'පුද්ගලයෙක්' කියන හැඟීම ඇතිවෙනවා නේ ද කියලා දකින කොට, අර 'මම' කියපු තැන නියෝජනය වෙන්නේ දැන් 'පුද්ගලයෙක්' කියන තැනකින්. ඒ පුද්ගලභාවය ගෙවෙන කොට ගෙවෙන්නේ 'මම' යි. මේ කියන අර්ථය තේරෙනවාද දන්නේ නැහැ, ගැඹුරුයි.

අපි නිකමට කිව්වොත්: තව ටිකකින් මේ පින්වතුන් ගෙදර ගියොත්, කවුරු හරි ඇහුවොත්, 'අම්මා මෙව්වර වෙලා කොහෙ ද

හිටියේ?' කියලා කිව්වොත් පින්වතුන් හිටියේ කොහේ ද කියලා මොකක් ද කියන්නේ? මේ තියෙන වටපිටාව නෙවෙයි ද පෙන්නන්නේ? තමන් හිටියා කියලා පෙන්නන්නේ බිත්තියක්, නැත්නම් මේ වැටක්, ගෙයක් ඕවා ටික නේ. 'මම අහවල් ගෙදරයි හිටියේ.' තමන් හිටියා කියලා පෙන්නන්නේ බාහිර දෙයක් නේ.

හරි. දැන් මම ඇහුවොත්, 'සවස පහට විතර කොහේද හිටියේ?' තමන් හිටියා කියලා පෙන්නන්න තියෙන්නේ බාහිර දෙයක් නෙවේ ද? මම අහන්නේ තමන් හිටියේ කොහේ ද කියලා. පෙන්නන්නේ වෙන දෙයක්. යන්නේ කොහේ ද, මල්ලෙ පොල් වගේ එකක්. ඇයි මම අහන්නේ තමන් හිටියේ කොහේ ද කියලා. පෙන්නයි ගෙයක්, පොල්වත්තක් ඕවා. ආං ඒකයි මම ඒ කිව්වේ මේ වෙලාවෙදී - හැම වෙලාවෙ ම පුද්ගලයා වෙනස් වෙනවා.

- 'මම' කියලා හිතන කොට යි 'මම'.
- අනික් වෙලාවෙදී 'මම' යමක් දකින්නා බවට පත්වෙලා මේ තියෙන්නේ.

මේ කෙනාව දන්නකම තමයි දැන් 'මම'. ඒකයි තව ටිකකින් ඇහුවොත්, 'කොහේ ද හිටියේ?' 'මම අහවල් කෙනෙත් එක්කයි හිටියේ.' එහෙමයි කියන්න වෙන්නේ.

එතකොට ආශ්‍රවක්‍ෂයට හිත වඩනවා කියලා කිව්වේ මේ රූපය දකින කොට;

- 'කෙනා' කියන අදහස ඇතිවෙනවා නම්, 'කෙනා' කියන අදහස ගෙවෙන්නයි බලන්නේ අපි.

ඊට පස්සේ මේ තමන් කියන රූපයත් විදර්ශනා කරන්නේ එහෙමයි. කන බොන ආහාරයෙන් හැදුණු මේ රූපය, මේ විදියට ම තියෙද්දී, අර සිත්තරෙක් ලස්සන දර්ශණයක් බලාගෙන සිතුවමක් ඇන්ද වගේ, මේ විදියට ම අඟපසගෙන් යුක්ත රූපයක් හිතේ හදගන්නනවා. හදගෙන, හිතේ හදගත්ත රූපයට නම් කරනවා, මේ

‘මම’. මගේ නම මේක යි. මගේ ගම මේක යි. මගේ අම්මාගේ නම, මගේ අප්පච්චිගේ නම මේක යි. මට සහෝදරයෝ මෙව්වර ඉන්නවා.

ආයුහනා සඬ්ඛාරා කියලා කියන්නේ හිතේ තියෙන නිමිත්ත වටා බොහෝ දේ අපි හිතනවා, රැස්කරනවා. දැන් ඇස් ඉදිරිපිටට මේ රූපය හම්බවෙන කොට ම අර විස්තර ටිකෙන් යුක්ත ‘මම’ ඉදිරිපත් වෙනවා. ‘මම’ කියන සංඥාව ඉදිරිපත් වෙනවා. මේ රූපය දකින කොට ම හිතේ තියෙන ‘නිමිත්ත නැගිටිනවා’ කියන එක ‘නො දන්න කොට’ පින්වතුන්ට හිතෙන්නේ මේ රූපය ‘මම’ යි, ‘මම’ මාව දකිනවා කියලා.

හිතන්න කෝ, ඒක නේ, මේ හැඩේ පොටෝ එකක තිබ්බත් ආ, ‘මම’ කියලා ‘හිතෙනවා’ නේ. කණ්ණාඩිය ගාවට ගිහිල්ලාත් මේ ‘මම’ කියලා ‘දකිනවා’ නේ. හොඳට තේරෙනවා නේ එහෙනම් රූපය උදව්කරගෙන මනසේ මේ ගතිය උපද්දලා නේ ද තියෙන්නේ කියන එක.

ඉතින් මේ කය ‘මම’ නම්, කොහොම ද මාව හිතෙන් දකින්නේ? මේ කය ‘මම’ නම් කොහොම ද කණ්ණාඩියකින් දකින්නේ? මේ කය ‘මම’ නම් කොහොම ද චිත්‍රපටියකින් දකින්නේ? එහෙනම් හැම වෙලාවෙ ම වෙලා තියෙන්නේ මේ විදියේ නිමිත්තක් හිතේ හදගෙන ඒකට නම් ‘මම’ කියලා අපි නම් කළේ, හිතේ තියෙන ‘නිමිත්තට සමාන’ සතරමහාධාතුවේ කොතැනක හෝ ‘රූපයක් දැක්කත්’ අරයා නැගිටිනවා.

එහෙනම් සතරමහාධාතුව නිසා ප්‍රපංච සංඥාව අවදිවෙලා තියෙනවා මිසක, සතරමහාධාතුවේ මාව දැක්ක හැකි ද? යම් කිසි කෙනෙකුට මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ අම්මා-තාත්තා දූ-දරුවෝ ගෙවල්-දෙරවල් යාන- වාහන රන්-රිදී මුතු-මැණික් නැත්නම්, ‘මම’ නැත්නම්, මගේ කිසිවක් නැත්නම්, එයාට දුක එන්න තැනක් නෑ. දුක එන්න දෙයක් නෑ.

ඒ නිසා මෙන්න මේ තමන්ගේ මනසේ තියෙන

- ආශ්‍රව ටික, ස්පර්ශ ආයතන හයට බහාලන්නේ නැති විදියට

කායගතාසනිය වඩන්න හැම කෙනාම උත්සාහවත් වෙන්න කියලා මතක් කරනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ;

- 'මාරස්සෙනං පමොහනං' කියලා.

මහණෙනි, මේ ආයථී අෂ්ටාංගික මාර්ගීය මාරයා මුලා කරනවා. මාරයාව රවට්ටන්න තියෙන එක ම ක්‍රමය විතරයි මේ සතිපට්ඨානය. ආයථී අෂ්ටාංගික මාර්ගීය. ඊට මෙහා ඔක්කෝ ම මාරයාගේ ගෝලයෝ.

පින්වතුන් මේ පෙනෙන රූප ආයතනයට නැඹුරුවෙලා, හිතනවා නම්, කියනවා නම්, කරනවා නම්, මේ වික්‍රපටයක් බලමින් ඉන්නේ කියලා හිතාගන්න. ඒ කියන්නේ අනාත්ම තැනක ආත්ම සංඥාව මවාගෙන සතුටු වෙනවා.

වික්‍රපටයක් බලමින් සතුටුවෙන කෙනාත්, දූ දරුවන්ගේ මූන බලලා සතුටු වෙන කෙනාත් අතර වෙනසක් නෑ. ඒ දෙන්නා ම හැසිරෙන්නේ දුකේ යි. ඇයි?

සතරමහාධාතුවේ අම්මාව දකින කොට, සතරමහාධාතුවේ තාත්තාව දකින කොට, සතරමහාධාතුවේ දුව පුතා දකින කොට, සතරමහාධාතුව කැඩෙන දවසට, බිඳෙන දවසට, වෙනස්වෙන දවසට, විපරිනාම වෙන දවසට, අම්මා තාත්තා නැතිවෙච්ච දුක විඳින්න වෙයි.

නමුත් සතරමහාධාතුව නිසා තමන්ගේ මනස තුළ ඇතිවෙන ආශ්‍රව ටික සතරමහාධාතුවට පතිත වෙන්න නො දී, සතරමහාධාතුවේ ඇත්ත පෙන්නලා පෙන්නලා ආශ්‍රවක්‍ෂය කර ගන්නොත්, සතරමහාධාතුව විපරිනාම වෙච්චි දවසට මැරෙන්න කෙනෙක් නෑ. මැරෙන්න හිටියේ නෑ කෙනෙක්. හිටියා නම් නේ මැරෙන්නේ.

වික්‍රපටය ඇතුළේ ඉන්න අය මැරෙනවා නේ, මැරෙන අය හම්බවෙනවා නේද අපට? මැරෙන්නේ ඉන්න හින්දා නේ. ඉන්නේ විත්‍රය පිරිසිදු දැක්කේ නැති හින්දා. මේක විත්‍රයක් කියලා දැක්කා නම් ඒ

චිත්‍රය අරඹයා මනසේ උපදින සංඥාව ආපනු චිත්‍රයට භාර දීලා මරණයක් හදගන්නේ නෑ.

ඒ නිසා පින්චතුනි මතක් කරනවා, අද විතරක් නෙවෙයි, අනන්ත සංසාරයේ මේ මෝඩකමේ කෙලවරක් නෑ. දුක උපද්දුව උපද්දුව දුක් විදින්න තරම් අපි අවාසනාවන්ත වෙලා. නමුත් හිතන්න වත් බැරි වෙලාවක ලැබුණ වාසනාවකුත් තියෙනවා අපට. මොකක් ද? දුක උපද්දුවාගෙන දුක් විදින්න තරම් අපි මෝඩවෙලා කියන ටික අහගන්න හම්බ වෙලා තියෙන්නේ.

මම මේ කියන ටික එක පාර ම නො තේරෙනවා වෙන්නට පුළුවන්. ගැඹුරු වෙන්න පුළුවන්. නමුත් මතක් කරනවා එක දෙයක්. නෙළුම් කොලයකට වතුර ටිකක් ඉස්සොත් රැඳෙන්නේ නෑ චුට්ටක්වත්, ගලාගෙන යනවා වගේ මේ මාවතේ දුක ඉතුරුවෙන්නේ නෑ එක ශේෂයක්වත්. මරණයෙන් පස්සේ නෙවෙයි - මේ දැන්.

• සන්දිට්ඨික යි, අකාලික යි, එහිඵස්සික යි, ඕපනයික යි.

නුවණැත්තන් විසින් තම තමන් කෙරෙන් දැනගත යුතු යි. මේ ගුණ ටික ඔක්කෝ ම තියෙනවා මේකේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දහම කියලා බාහිර දෙයක් පෙන්නුවේ නෑ. දුක පෙන්නුවා, දුක ඇතිවෙව්වි හැටි පෙන්නුවා. දුක නැති තැන පෙන්නුවා. නැතිකරන මග පෙන්නුවා. මේවා මොකුත් තේරෙන්නේ නැත්නම් ගන්න චිත්‍රපටියක්. චිත්‍රපටියේ සත්ත්වයින් මැරිලා, පුද්ගලයින් මැරිලා දුක එනවා නම්, දුක ගන්න. දුකට හේතුව මොකක් ද? පෙනෙන රූපායතනය අරඹයා රස විඳගැනීම් අනුව බලපුකම නිසා යි. තණ්හාව යි. පෙනෙන රූපායතනය රස විඳ ගැනීම් අනුව බලන්නේ නැත්නම්, පින්චතුනිට ජරා මරණ දුක එන්නේ නෑ. ඒකට කරන්න තියෙන්නේ මොකක් ද? රූපයේ ඇත්ත දැකලා මනසේ තියෙන ආසාව ගෙවාගන්න. කෙටි උත්තරය. ඕක ම යි අපේ ජීවිතයේත් තියෙන්නේ.

ඒ නිසා මෙන්න මේ වගේ පැතිකඩක් තියෙනවා අප නො දන්න, අප නො දැක්ක. මේ ඇත්ත හැමදුම ඇත්තක්. ලෝකය තුළ

බුදුරජාණන් වහන්සේ පහළවුනත් නැතත් ඇත්ත ම යි ටීටී එකට හම්බවෙන රූප පුද්ගලයෙක් සත්ත්වයෙක් නෙවෙයි අනාත්ම බව. නමුත් ලෝකයාට ඒක වැහිලා. ඒ අනාත්මය වැහිලා, ලෝකයාට පෙනෙන්නේ නැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේ පහළවෙන්නේ මේ ඇත්ත පෙන්නන්න යි. නුඹලා බලන්න ඇස් ඇරලා රැවටිලා නෙවෙයිද ඉන්නේ. රූප අනාත්ම යි නම්, සත්ත්ව පුද්ගල නොවන තැනක සත්ත්ව පුද්ගල භාවයකින් අරමුණු උපද්ද උපද්ද සතුටුවෙන්න, දුක්වෙන්න තරම් උඹලා මෝඩද කියලා පෙන්නනවා. පෙන්නුවහම නුවණක් තියෙන අය, 'ඇත්ත නේන්නම්' කියලා දකිනවා. තව කාගෙවත් එකක් නම් විශ්වාස කරන්න එපැයි, නමුත් මේක තමන්ට ම යි පෙනෙන්නේ. මේක මොන තරම් ඇත්ත ද? ඇත්ත ම තමයි.

ස්වාක්ඛාතො හගවතා ධම්මො භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය මනාකොට දේශනා කරලා තියෙනවා. මේක කාරණාව හරියට ම දේශනා කළා බුදුරජාණන් වහන්සේ. තමන්ට ධර්මය ගැන සැකයක් නැතුව ම තේරෙනවා.

එහිපස්සිකො - මෙහේ එන්න, මෙහේ ඇවිල්ලා බලන්න කියලා ආගම්, පක්‍ෂ, පන්ති, කුල හේදයන්ගෙන් තොරවම ඕනෑම කෙනෙකුට පෙන්විය හැකි යි, උඹලා ටීටී එකක් බලලා, වික්‍රපටයක් බලලා සැප දුක් විඳිනවා නම් බලපල්ලාකෝ ඔතැන ඇත්ත කියලා ඕනෑ ම කෙනෙකුට පෙන්විය හැකි යි.

ඒ වගේ, ඊට පස්සේ ඕකත් නෙවෙයි, සැබෑම කථාව. සැබෑම ලෝකය කියන තැන වික්‍රපටයක් කියලා තේරුණ දවසට තමයි ලැජ්ජා හිතෙන්නේ පින්වතුන්ට. එදාට තමයි 'අථ නිබ්බන්දති දුක්ඛේ' - දුක් කළකිරෙන්නේ.

එතෙක් මනසේ ගතිය සතරමහාධාතුව මත පතිතවෙන තාක් දරුවෝ හුරතල් කරනවා, රන් රිදී හඳනවා, ගොවිතැන් කරනවා, ඉඩම් ගන්නවා කියලා සතරමහාධාතුව එක්කම ඔට්ටුවෙනවා.

නමුත් සතරමහාධාතුවෙන් මනසේ ගතිය අයිත්තවෙච්චි දවසට එයාට මේ ක්‍රියාකාරිකම් ටික අතහැරෙන්නේ ඉබේ ම යි.

ඉතින් මෙන්න මේ මම කියපු දේ නො තේරුණත්, 'අර හාමුදුරුවෝ මොකක්දෝ අමුතු එකක් කිව්වා. මේක අපි අතහරින්න හොඳ නෑ. නො තේරුණත් පස්සෙන් පන්නාගෙන ගිහිල්ලා ටිකක් හොයලා බලන්න ඕන කියලා හැම දෙනා ම උත්සාහය ඇතිකරගන්න. ඒක ඔය පින්වතුන්ට පාඩුවක් වෙන්නේ නෑ. මොකද, තව දෘෂ්ටියකට දන්න නෙවෙයි, පින්වතුන්ගේ තියෙන දෘෂ්ටිය පිරිසිදුකරලා දෙන්නයි මේ හදන්නේ. මම කිව්වේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයක් නෙවෙයි. මගේ එකකුත් නෙවෙයි, පින්වතුන්ට දුක එක හැටියි කිව්වේ. පින්වතුන්ට දුක එන්නේ කොහොමද කියලා කිව්වේ.

දුකත්, දුක ආපු හැටිත්, දුක නැතිවීමත්, නැතිකරන හැටිත් මම මේ කියලා දුන්නේ. ඒ නිසා ඔන්න ඔය විදියට තේරුම් අරගෙන තමන්ගේ මනස සතරමහාධාතුවේ පතිත වෙන්න නො දී සතරමහාධාතුවේ ඇත්ත පෙන්න පෙන්නා මනසේ ගතිය ඉවත් කරනවා නම් මෙන්න මේ ක්‍රමයට කියනවා බ්‍රහ්මවය්‍යාවේ හැසිරෙනවා කියලා.

අල්ප ආයුෂ තියෙන, බොහෝ දුක් පීඩා සහිත ජීවිතයක් ගතකරන, හැම දේකින් ම, හැම කෙනෙකුගෙන් ම වෙන්වෙලා යන්න පුළුවන් ගතියක් ඇති අය හැටියට පින්වතුනි, අපි කටයුත්තේ කුසල ධර්ම සහ මේ වගේ දුකෙන් මිදෙන බ්‍රහ්මචරියාවේ හැසිරීම යි. ඉතින් කුසල ධර්ම කරමින් මේ බ්‍රහ්මචරියාවේ හැසුරුණොත් ඒකාන්තයෙන් ම ජරා-මරණ දුකෙන් නිදහස්වීම නොබෝ දිනකින් එයාට ලබාගන්න පුළුවන්.

ඉතින් ඒ වාසනාව මේ හැම දෙනාට ම මේ ජීවිතය තුළදීම ලැබේවා කියලා ආශීංසනය කරනවා!!

මේ සියලු ආකාරයෙන් ම පහළකරගන්නා වූ සියලුම කුසලයන් ලෝකයත්, සම්බුද්ධ සාසනයත්, මේ පින්වතුනුත්, මේ පින්වතුන්ගේ ගෙවල් දෙරවල් රැකිරිකො ආදී ස්ථානයන්ට අධිගෘහිත සාසන මාමක ඉෂ්ඨ කාරක සියළු දෙව්වරු මේ පින් අනුමෝදන් වෙත්වා. දෙවියන්ගේ දිව ඉසුරු වඩා වඩිනය කරගනිමින් දෙවියන් පතන බෝධියකින් උතුම් නිවනින් සැනසෙත්වා කියන අදහසින් දෙවියන්ට පින් අනුමෝදන් කරමු.

හැම දෙනාටම තෙරුවන් සරණයි.

යම් තැනක් සංඛතයි නම්, සංඛතයේ ලක්ෂණ තුනක් තියෙනවා.

- “උප්පාදො පඤ්ඤායති,
- වයො පඤ්ඤායති,
- ධීතස්ස අඤ්ඤාතත්ථං පඤ්ඤායති ” කියලා.

“මේ අවිද්‍යාව කියන ප්‍රත්‍යය නිසා හටගන්න, ඒ හේතූන්ගෙන් හටගන්න තුන් ලෝකයක් තියෙනවා නම්, ඒ තුන් ලෝකය ම දන්නවා. ඒ තුන් ලෝකය තුළ තියෙන හැම දේක ම ඉපදීම තියෙනවා. ඒ වගේම ඒ හැම දේකම නැතිවීම පෙනෙනවා. ඒ වගේම සිටියනුගේ වෙනස් බවක්, දිරිමක් පෙනෙනවා. එහෙනම් ජාති, ජරා, මරණ කියන තුන සාධාරණයි මේ හැම දේකටම කියන ටික පේනවා තුන් භූමියට ම. ඒ නිසා ඒ ධර්මයන්ගේ ඉපදෙන මාවතක් දන්න, ඒක නැති කරන මාවතක් දන්න කෙනා යම් මාගීයකින් ගිහිල්ලා ජරා, මරණයි උපදවන්නේ කියලා දකිනවා නම්, එහෙනම් ඒකට හිත නැමෙන්නේ නෑ. කැමති වෙන්නේ නෑ. යම් මාවතකින් ගිහිල්ලා ඒක නිරුද්ධ කරන්න පුළුවන් නම්, ඒ මාවත ම කැමති වෙනවා.”

පූජ්‍යපාද මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන්වහන්සේ විසින්
2013 වර්ෂයේදී බෞද්ධයා නාලිකාව වෙනුවෙන්
කවිවානගොත්ත සූත්‍රය අනුසාරයෙන් රචිත
'සම්මාදිට්ඨි හොති' ධර්ම ග්‍රන්ථයේ
18 වැනි පිටුවෙන් උපුටා ගැනීමකි.